

Газета заснована 1 вересня 1989 року

наш індекс 61671

ВИЗВОЛИТИ ДОБРО

Раїса ЛИША

Розпис старовинної церкви в Греції

Ось ізнову настав час зустрічі Нового року (з його символом – ялинкою, Деревом Життя) і приходу Різдва, коли відбувається велике оновлення Землі і Неба, й народжується Бог Слово... І будять нас удосвіта посипальники в далекому дитинстві, аби привітати з Дарами, що сходять

з Небес. Хто не відчув, вглядаючись у таємниче небо, магічну силу добра, яке кличе творити його, бути ним, бажати всім!

Справді, в ці дні ми найповніше святкуємо, чуємо горню радість оновлення людей і світу.

І не забудеться, приходитиме знову це відчуття повноти і божественно творящої

сили добра – як тверді, на котрій тримається світ. Або ж тоненької ниті віри, що єднає нас із Любов'ю Творця. Адже в самій людській душі заховано священний принцип Добра – основний закон духовної світобудови. Він діє, попри те, що сучасна цивілізація, побудована на домінуванні зовнішнього, матеріального начала, по суті, знехтувала цей закон.

Відтак головна проблема нашого кризового часу саме в тому, чи спроможеться людина вирватися з мертвотних схем зовнішнього існування, щоб прийняти й вмістити дари Творця – як істину буття, чи сягне вона глибини прозріння, щоб ростити, плекати Добро – як Дерево Життя.

Адже скільки мовлено й писано про так звану «відносність добра», як власне й самої істини – у світі, де людині, мовляв, важко розрізнити добро і зло – і хоч-не-хоч мусить пристосовуватись до обставин.

Хоча добре відомо, що якраз пристосування до зла «світу цього» і є ключовою причиною духовної кризи людства, котра призвела до поневаження гідності людини, руйнування смислів життя, втрати внутрішньої свободи й відчуження.

Та все ж добро не полишає наш світ. Воно невлоне, непідвладне утилітаризмові, має безліч відтінків і образосмислів, що їх маємо розвивати, творити, пізнавати у світлі правди. Та навіть у найтемніших нетрях воно впізнається безпомилково. Адже в його основі стоїть вічна «всесворяща любов», дарування, краса істини, непідробна справжність життя.

Закінчення на стор. 3

Христос народився!

Славимо Його!

Вітаємо Вас, дорогі читачі і друзі «Нашої віри», з Новим роком, Божим Різдвам і Святим Водохрещем! Дякуємо Вам, що в складних випробуваннях Ви були разом з нами. Будемо й далі єдині в ім'я добра, волі і правдивого оновлення України!

В ЦЬОМУ ЧИСЛІ:

Благодійність як основа культуротворчості України	2-3
З духовної спадщини Старої України	4
Поезії Віри Вовк	6-7
Шлях України – зцілення любов'ю	10
Український виклик	11
Що спільного між «Щедриком» і сендвичем?	12-13
Виховувати в дітей пошану до рідної мови	14
«Невільничі мандри» Івана Русина	15

Церква і суспільство

**Юлія СУГРОВА, кандидат філософських наук,
завідувач катедри українознавства ДУ «Кримський державний медичний
університет імені С.І. Георгієвського»**

БЛАГОДІЙНІСТЬ ЯК ОСНОВА КУЛЬТУРОТВОРЧОСТІ УКРАЇНИ

Українське суспільство сьогодні перебуває на переломному етапі переходу від суспільства традиційного типу до сучасно-європейського. Перехід здійснюється через кризу, яка має тотальний характер, що загрожує цілісності України. У цьому стані велика ролля покладається на культуротворчий потенціал країни. В умовах економічної кризи й бюджетного дефіциту дуже актуальним постає чин благотворення. В галузі культури благодійна діяльність передусім має бути спрямована на забезпечення доступу всіх верств населення до культурних цінностей, охорону, збереження і примноження культурної та мистецької спадщини. Сучасні соціально-культурні реалії потребують наукового дослідження й відновлення традицій благодійництва в культурі України.

Світлина з журналу «Українське Православне Слово», США

ратунку православної віри, культури, оновлення церковного й духовного життя українців та місію благодійництва.

Таким чином, братствами були створені зовсім нові форми культуротворчості з інноваційними на той час поглядами й діяльністю.

У суспільній думці термін благодійність зазвичай розуміється як удосконалення й роздавання матеріальних благ (у першу чергу грошей та устаткування, а також їжі й одягу). Однак благодійність потрібно визначати і як передачу знань та умінь, і як діяльність, що створює нове. Таким чином, благотворення можна вважати інноваційним та креативним щодо суб'єкта діяльності.

Князь Володимир Великий наприкінці X ст. побудував перший кам'яний храм Київської Русі (церкву Богородиці Десятинну) та десяту частину власних прибутків призначив на її утримання. Так він визначив для себе духовну спадкоємність традицій християнства. Слава України складається не тільки з її державної історії, християнських святинь, але

й з благодійного чину її громадян.

В постренесансний час громадсько-культурні організації – братства – стали осередками, які підхопили національні благодійні тенденції слов'янських народів. Саме братства культивують і розвивають їх до культуротворчих процесів, в основі яких міститься суспільно-значуща мета – творіння добра.

Місто Львів вважається головним осередком братського руху на українських землях. Двома найстарішими братствами в Україні були Львівське Успенське та Луцьке Хрестовоздвиженське. Гуртуючись у братствах, львівські міщани виявляли свої громадські прагнення. Львів заснував декілька братств, серед яких найстарішим вважається Успенське. Його діяльність спочатку зводилася до опікування церкви: братчики купували в складчину свічки, ікони та інші церковні речі. На свято Успіння щороку робили великий бенкет. Допомогали біднішим своїм друзям або їх родинам, разом здійснювали урочисті поховання померлих, виховували в собі і своїх дітей

принципом стала теза, що з науки «все добре приходить», а її занедбання викликає «неряд і все зло». Львівська братська школа називалася грекослов'янською, але навчання у ній зводилося, за тодішнім виразом, до «українських студій» – це означало її національно-освітній характер. У Львівській братській школі вивчалася також латинська мова, що давало учням змогу вільно читати стародавню літературу й знайомитися з досягненнями західноєвропейської науки. Таким чином, Львівська братська школа мала елементи вищої освіти. В ній викладали історичні літописів, документів, книг, створення народних книгозбірень, поширення освіти й залучення до спільної справи українських дітей і трудящого люду.

Школа Львівського братства стала першою братською школою підвищеного типу в Україні. Пізніше такі міста як Луцьк, Київ, Перемишль, Кременці, Вінниця та інші підхопили цю ідею і теж відкрили подібні школи.

Статут Львівської школи «Порядок шкільний» – документ, в якому йдеться про організацію роботи братських шкіл, про їх демократичний устрій. Навчання було загальнодоступним; ставлення вчителя до учня визначалося не суспільним станом, а успіхами у навчанні. Ректора і вчителів вибирали на загальних зборах братства. Навчалися діти різних станів і достатку, але на кошти братств мали право навчатися тільки сироти та діти вбогих батьків. Зможніші родини вносили гроші залежно від своїх можливостей. Письмова угода обов'язково укладалася між школою та батьками, де зазначались: форма оплати; те, чому школа повинна навчити дитину; обов'язки батьків зі сприяння дітям у навчанні.

Найголовнішим завданням вчителів братських шкіл було давати учням ґрунтовні знання й прищеплювати моральні й духовні чесноти. Їм пропонувалося проводити з учнями бесіди на різні виховні теми, а також навчати дітей юнацької моралі: як вони повинні стояти в церкві перед Богом, бути в домі перед рідними своїми та як завжди зберігати добросовісність.

В освітній діяльності братств основоположним

принципом стала теза, що з науки «все добре приходить», а її занедбання викликає «неряд і все зло». Львівська братська школа називалася грекослов'янською, але навчання у ній зводилося, за тодішнім виразом, до «українських студій» – це означало її національно-освітній характер. У Львівській братській школі вивчалася також латинська мова, що давало учням змогу вільно читати стародавню літературу й знайомитися з досягненнями західноєвропейської науки. Таким чином, Львівська братська школа мала елементи вищої освіти. В ній викладали історичні літописів, документів, книг, створення народних книгозбірень, поширення освіти й залучення до спільної справи українських дітей і трудящого люду.

М. Кордон у своїй праці «Українська та зарубіжна культура» висловує, що педагогічні принципи в братських школах ґрунтувалися на гуманістичних засадах. Проголошувалась цінність людської особистості незалежно від походження чи багатства. На почесних перших лавах у школі належало садити найкращих учнів, навіть коли вони були вбогі. Застосування тілесних покарань обмежувалося. У стінах братських шкіл виховувалася повага до людської гідності, і це сприяло формуванню громадсько активної людини, спроможної обстоювати загальнонародні інтереси і почуття.

Вчитель мав виховувати учнів так, щоб за жодного не бути винним Богу Вседержителю та їх батькам. Всі учні для вчителя – і бідні, і багаті – мали бути рівними. З часом Статут Львівської братської школи було покладено в основу діяльності всіх братських шкіл.

Київ як культурний центр України відновлюється на початку XVII ст. На Подолі, на кошти шляхтянки з Луцька Єлизавети Гулевичівни, яка переїхала до Києва, було засноване Київське Богоявленське братство, що стало наймасовішим з усіх українських братств. Воно об'єднало найкращих представників української шляхти, духівництва, купців, ремісників. Гулевичівна, національно свідомою, розробила

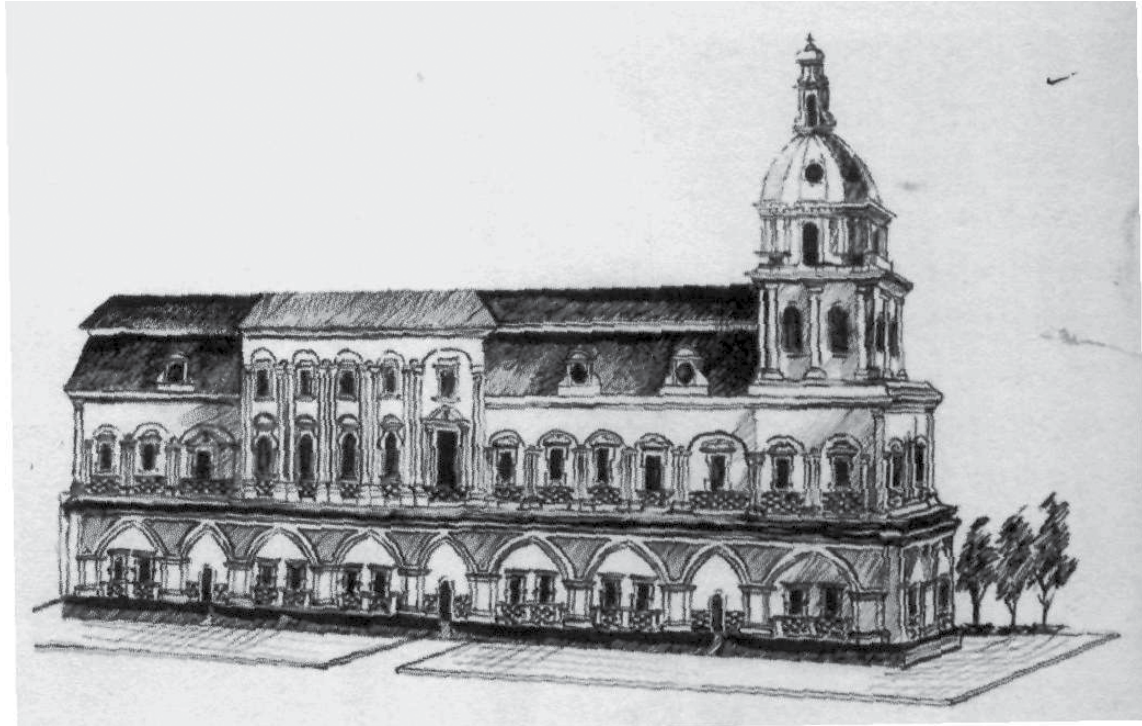
програму і статут братства, пожертвувала для нього земельну ділянку – «пляц на Подолі» і кошти для побудови школи, церкви й готелю для бідних. Це робилося з «любови й прив'язаності до українського народу».

Коли Гулевичівна переїхала до Луцька, там стала брати участь у діяльності місцевого Хрестовоздвиженського братства. Таким чином, найвизначнішу роллю у релігійно-культурному русі відігравали Львівське, Київське та Луцьке братства. Згодом саме вони очолили братський рух в Гали-

міщанства, яке вирізнялося суспільно-політичною активністю й зробило помітний внесок в національну українську культуротворчість. Братства стали прообразом корпоративістських організацій, представники яких об'єднали свої зусилля на благо української нації та її культури на основі благодійності.

Історичними витоками корпоративізму можна вважати середньовічні цехові об'єднання. Навіть в епоху Середньовіччя корпоративізм визначався як тип соціальності, соціальний лад,

стоював ідею «самовладдя людини» – згідно з нею людина є творцем своєї долі. Спираючись на античних авторів, обґрунтовував думку, що життя людини має бути сповнене активною творчою працею на благо суспільства і добрими вчинками... Служити добру на землі людина повинна завжди, стверджуючи свою людську сутність. Розвиток й самовдосконалення людини Л. Зизаній пов'язував (у дусі ренесансного звеличування людини до божества) з розвитком індивідуальної самосвідомос-

Староакадемічний корпус Київ-Могилянської Академії

чині, на Волині та Подніпров'ї.

Київське братство заснувало Київську братську школу – і це було його найбільшою заслугою як культурного осередку. Школа мала велике значення для розвитку вітчизняної культури й духовної свідомості українців. Високоосвічені люди, українські гуманісти і просвітителі: Тарас Земка, Єлисей Хомович-Плетенецький, Іов Борецький, Захарія Копистенський та інші стали її фундаторами. Вже наприкінці XVI – на початку XVII ст. братські школи працювали в багатьох містах України. Навчальні заклади, звісно, існували й до цього, але з появою братських шкіл підвищився рівень викладання й поглибився зв'язок освіти і виховання з національним життям.

Рух братств в Україні і реформація в Західній Європі, по суті, виконували однакову роллю: церковні власті опинилися під контролем міської громадськості. Обстоюючи національний розвиток, братства здійснювали благодійні та благодійницькі функції: допомагали хворим, бідним, удовам, сиротам, викупували бранців з татаро-турецької неволі, будували церкви, шпиталі, друкарні, оберігали й реставрували власним коштом пам'ятники історії та культури.

Але треба додати, що братства в Україні сповідували ідеї корпоративізму в українському суспільстві. Лідери братського руху належали в основному до стану

що творить органічну єдність держави й громадянського суспільства. Отже, корпоративізм – це духовна концепція, за якою людина може і повинна своєю волею і своїм розумом творити власний світ. Корпоративізм вимагає від людини активної позиції. Людина має всіма силами віддаватися дії, мужньо усвідомлювати майбутні труднощі й бути готовою їх долати. Така людина розуміє життя як боротьбу, пам'ятаючи, що гідне життя слід завоювати, перш за все створюючи із себе самого зняряддя (фізичне, моральне, інтелектуальне) для його розвитку.

Звертаючись до постренесансного періоду, треба говорити про міщанський корпоративізм як особливий феномен української культури. Ідеї відродження української державності, її культури залишаються панівними (як власне і в класичному розумінні корпоративізму).

Відомі українські гуманісти, такі як Л. Зизаній, Ю. Рогатинець, К. Ставровецький – не тільки заснували братський рух, а й сприяли формуванню в Україні ренесансного індивідуалізму.

Оригінальною особистістю у плеяді діячів вченого гуртка Лаврської друкарні був відомий гуманіст України, церковний діяч, філософ, талановитий український письменник, перекладач – Лаврентій Іванович Зизаній-Тустановський. Він об-

ти – через осягнення важливості власної творчої дії на користь всього суспільства.

Отже, благодійність є засобом впливу на соціокультурну практику. Сьогодні ми тільки в ідеалі можемо розглядати добродійність як базове поняття національної творчості. Але з гордістю можемо утвердити, що благодійність була основою культуротворчості братств в постренесансному просторі України. Не випадково термін благодійності, благодійність складається з двох частин: творити (діяти) і благо.

Таким чином, благодійність стала не тільки законодавчою і виховною, але й ціннісною та культуротворчою в духовному житті України постренесансного часу. Православні братства зреформували ідеї цехового корпоративізму в міщанський корпоративізм, ставши вогнищем нового суспільного життя. Вони творили українську державну ідеологію, зміцнювали національну свідомість й солідарність українського православного суспільства, здійснювали широку творчу діяльність. Благотворення реально стало базовим елементом культуротворчості братств постренесансного часу України, і разом з тим – незнищеною ознакою української духовної культури.

Скорочено
«Українське Православне Слово», 5-6, 2016

Райса ЛИША

ВИЗВОЛИТИ ДОБРО

Закінчення. Початок на стор. 1

В бурхливих процесах сьогодення все більше поступають духовні виміри подій і протистоянь, озиваються голоси шукачів виходу із лабіринтів ненаситної порожнечі, яка поглинає свободу і святість життя.

Людство вже зримо наближається до критичної межі, коли світова історія мусить перестати утворювати пірви, в яких гинуть культури, люди, народи і їхні нерозкриті творчі можливості.

Духовна зрілість, віра, культура, свобода – то речі, які неможливо загартувати і насильно присвоїти. Жоден завойовник ще не став законним носієм культури розбитої ним країни. А той, хто чинить насильство, не стає насправді вільним.

Ці вартості можна лише здобувати, творити працюю душі і духа особистості, любов'ю, плеканням світоглядно-культурних традицій своїх пращурів, діялом культур, висотою ідеалу.

Ось тому серед хаосу лукавих підмін і хижацтва «інтересів» наростає у світі тривога людяності, спрага добра, волі і правди. Назріває поволи рятівний кардинальний поворот руху до людини духовної. Від взаємопоборювання до взаєморятівання й визволення в собі і в світі «зацькованого» й приниженого добра. Від атомізації суспільства до відчуття громадянами високої цілості національної культури та солідарності.

Що ж спроможне повернути людству духовний зір, аби побачити себе і світ у справжньому вимірі й усвідомити всю глибоку реальність неминучих загроз?

Таки Добро і Правда. Бо саме вони творять світ не підробно істинний і божественно живий. Людство, як ніколи, потребує нині оновлення. І воно лине до нас. Бог народжує Себе Людиною... Найвища свята реальність знову промовляє до нас.

І можна лише дивуватися, що людина, будучи так повноцінно обдарованою новим об'явленням, досі не змогла вповні повірити в цю спасенну реальність благодаті. Що людство за більш ніж 2000 літ від народження Христа не спромоглося подолати тлінну інерційність зовнішнього існування й піднятися до правди християнства, яка робить людину вільною.

В час Великих свят, постає однак мені в уяві видиво, де людина засвітилася насправду божественно. Пошестило ненароком побачити відео в Мережі, яке досі залишається либонь чи не найсвітлішим враженням за два останні роки.

Гурт молодих людей (чоловіків і жінок) плвли на яхті в Атлантиці, і раптом побачили поблизу яхти кита, що був у цілковитій безпорадності – геть обплутаний рибальською сіткою – і не мав змоги звільнитися.

Чоловіки кинулися пірнати, аби роздивитися, як можна допомогти китові. Почали поволи перерізувати пута. Пірнали доти, поки не впевнилися, що тепер уже кит сам легко може вийти з сітки.

Увесь гурт зібрався на палубі і схвилювано чекав цієї миті. І ось кит виплив на волю.

Він робив коло за колом довкруг яхти, радісно показуючи своїм рятівникам, що вже вільний.

А потім враз вертикально, як стріла піднявся, злетів угору над водою. Кілька разів. І ця мить його стояння в повітрі була дивовижно, чудесно довга. Весь його вигляд і образ випромінював радість свободи і таку, не побоюся сказати, божественно щирю вдячність рятівникам, що це було – як найпрекрасніша хвала – апотеоза – людині.

Всі люди на яхті завмерли, й не відривали очей від цього видіння волі, краси й любови – осяяні ним, усмінені, тихі, щасливі, наче упокорені тим світлом, оновлені, й преображені.

Думаю, що кожен, хто бачив ті кадри стояння кита над водою, – так само відчув сяйво невимовного дива, яке буває, трапляється ще узріти явленим на зболеній, стражденній землі.

Той визволений кит, що піднявся й став над водою, дивився, наче жива ікона, як щось безмежно чисте й святе – в очі людини. Це справді було – як зустріч з божеством.

Відтоді ні-ні, та й загдуго видово тих людей... Які вони були щасливі й прекрасні. І того Кита, який так багато відкрив собою про справжнє життя, що від багатьох близько і водночас так далеко перебуває людина...

З духовної спадщини Старої України (XI – XVIII ст.)

Матеріали для рубрики надала
Людмила ІВАННІКОВА

ЛЕГЕНДА ПРО СВЯТОГО МИКОЛАЯ, НЕВІРНОГО І ЗЛОДІЇВ

...Пише Іоанн Диякон, що один невірний, чуючи про праведне життя і про різні чуда святителя Христового Миколая, велів собі його образ намалювати і в домі своєму поставити. А коли з дому одного часу од'їздив, доручив йому всі свої статки, мовлячи:

— Ось, Миколаю, всі мої добра, абись стеріг, тобі довіряю, аби в цілості, поки з дороги повернуся, були. Інакше, коли що пропаде, на тобі самому нещадно помчуся.

По виїзді невірного прийшли злодії і, все добро побравши, образ тільки самий zostавили.

По тому приїхав невірний. Побачивши, що речей його в домі немає, мовить до образа:

— Пане Миколаю, я ж вас в дому моїм для того залишив, абисьте добра мого од злодіїв боронили. Чому того учинити не хотів? Чому довірених тобі речей не допилював? Тож сам од мене приймеш муку і за злодіїв караний будеш.

І, взявши образ, увесь побив.

Тут же зважте, що сталося.

Коли злодії ті речами невірного ділилися, святитель Христів Миколай, до них прийшовши, мовить:

— Що це ви такого вчинили? Бисьте винні, а мене так тирансько побито. Бачте мої рани: усе тіло кров'ю обилилося. Ідть же якнайшвидше і всі речі невірному oddайте. А якщо не вчините того, всі в руках влади будете і кари ганебної зазнаєте.

Питають його злодії:

— Ти хто esi, що до нас так мовиш?

Оdpовiдає:

— Я є Миколай, раб Христів.

Тоді, злякавшись, злодії приходять до невірного і все, що забрали були в домі його, oddають йому.

Таке чудо святителя Христового Миколая невірний бачачи, охрестився, а злодії од того часу більше вже красти перестали і праведно жити, жалуючи за колишні гріхи свої, почали...

Із рукописної книги «Вінець Христов»,
1676 – 1683 pp.

ФІГОЇДКА ТА ДРОЗД

Нічого не може бути легшого бісові для збурення душі нашої і до спустошення її домів, цнот, сказати б, як догіндичтво плоті. Коли обжерливість і пияцтво володіє, то люди те, що набули великою працею, тратять, а коли черево постом та постримністю не буває стиснене, то відразу всі добродійності упадають. І не лише людина через догіндичтво плоті добродійності втрачає, але також упадає у диявольські сіті різних гріхів.

Це показується такою фавбулою.

Фігоїдка ішла через ліс і побачила там Дрозда, а він на лозі обривав сухі та гіркі ягідки. Здалося Фігоїдці, що те снідання несмачне. Покликавши до себе Дрозда, вона мовить:

— Мій милий брате! Навіщо в бездорожній пустелі мешкаєш? Нащо ти сухі та гіркі ягоди рвеш? Покинь ту нещасливу тростину, а разом зі мною, коли тобі подобається, піди. Я тебе запроваджу в край далеко пожиточніший, де фіги та ягоди вельми смачні, де різноманітного поєднання повно.

Святий Микола Мокрий, XVI ст.

Дався намовити бідний Дрозд, охоче покинув лозу й подався за Фігоїдкою.

Прийшли до землі щедрої і на фіги, і на інші урожайні плоди. Засмакував тут собі Дрозд, бачачи, що всього повно, що б служило для догіндичтва плоті. Але як вибранніший та мудріший, роззирнувся там і сям, аж побачив птахів, які висіли на паликах, обмазані лепом або ув'язнені у сітках, або були замкнені в клітках. Звів крила та й сказав:

— Прощаюся з тобою, моя мила Фігоїдко, прощаюся! Я, як живився, моя Фігоїдко, гіркими та несмачними ягодами, так і далі ними живитимуся. [...] Хто хоче, нехай шаліє, та не я. Нехай із тобою на тих солодких стравах залишається той, хто смерть любить, а мені ліпше є просто та несмачна пожива, зате безпечно, аніж солодке та смачне, одначе небезпечно. Прощаюся відтак, моя Фігоїдко!

Уважмо ж духовно ту фавбулу. Що є тіло наше? Є то, властиво, Фігоїдка, бо радо живиться вищезгаданими стравами та напоями. Цурається, як ворога якого, поєднує та напою простого та несмачного. Завше дивиться на фіги, тобто на ласотки, на смачні й добрі страви. Душа ж, власне, як Дрозд – чи на ющі, чи на яринці задовольнитися може. Що ж чинить тіло? Часто показує перед очі душі нашої, ніби Фігоїдка Дроздові, фіги, тобто ласоти, страви і напої смачні. Маючи її за товариша в пустелі цього світу, хоче мати її за товариша і при своєму столі. Часто їй радить, мовлячи:

— Моя мила душе, піст, молитва, умертвлення плоті – гіркі то для тебе страви, несмачні напої. Іди за мною, і я тебе на розкішніші наведу.

О Боже наш! Як багато є людей, що на те тілові призволяють, а мало є таких, щоб, побачивши його зразу й постерігши, як багато людей тіло загнало в диявольські сіті, сказали до нього із Дроздом:

— Прощаюся з тобою, прощаюся із тобою, тіло моє! Згинь із своїми розкошами. Волю при самому хлібіві та воді бути, зате безпечним щодо спасіння свого, аніж при твоїх розкошах мав би упасти у диявольські сіті.

Із рукописної книги «Огородок
Марії Богородиці», 1671 р.

Антоній РАДИВИЛОВСЬКИЙ

ПОДОРОЖНІ ТА ЯВІР

Діється й таке в теперішніх часах поміж людей, що забувають про добродіїв своїх і не тільки не віддають їм добрим словом вдячності за виказані добродійності, але й супроти них зломовлять, переслідуючи, з чести у безчестя переводячи, зі слави в неславу. Це таким виказується прикладом.

Пише один із мудрих, що в одному місці люди мали собі за кривду платити за тінь, тобто давати мито за короткий відпочинок од сонячної спеки або дощу під Деревом, бо коли віддихнули та відпочили, як минала спека або після дощу наставала погода, то відходили з-під дерева, лаяли його, кидали на нього, гнівалися за те своє мито.

Відтак людину, яка добре комусь чинить, а замість удячності відбирає собі прикрість, називають Явором, бо Явір за вигоди, які своєю тінню чинив, по тому від мандрівників мав погордження та всілякі різні зломовлення...

Але відати треба те, що хто добродійникам своїм за добре злом віддає, хто за взяті від них добродіяння жодної не воздає доброї дяки, від таких Господь Бог відбирає свої Божі дари, які їм із доброти своєї Божої дав...

Із рукописної книги «Вінець Христов»,
1676 – 1683 pp.

РАК І РАЧЕНЯТА

Хто в домі за кожний переступ сина, дочки або челяді, не потакаючи їм, ганить, навчає та карає, такий через ганення, навчання та карання віднаходить вічне життя... Супротивно, коли самі господарі розпусяться на всі нечоти, то з того походить: який господар, то така й челядь. Коли господар заражений якоюсь гріховною проказою, то тією ж проказою заражається і челядь. Коли господар буде пияк, обжерник, розпунік, кривоприсяжця, драпіжця, то певно й домові його, котрі при ньому живуть, такими ж стануть.

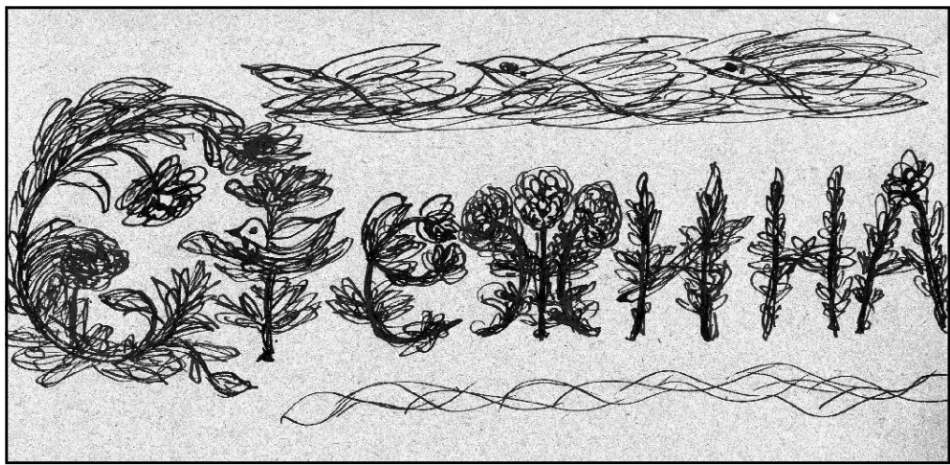
Є повість, що морський Рак, побачивши на березі своїх нащадків, які криво й негарно ходили, наказав їм, щоб ходили просто. Але одне так відповіло на те своєму батькові:

— Тату, іди ти перед нами і покажи нам простий хід, якого б тримаючись, могли б ходити так само просто.

А коли на їхнє бажання батько пішов перед ними, то виявилось, що старий далеко гірше ступає, аніж вони. Це бачачи, сміх собі зі свого батька учинили, вважаючи на те, що коли він своїх прабатьків наслідує у ході, то як вони не мають наслідувати батька свого, оскільки звичайна річ є дітям наслідувати батьків своїх в обичаях.

Із рукописної книги «Вінець Христов»,
1676 – 1683 pp.

Переклади Валерія ШЕВЧУКА

Дмитро Білоус

Андрій Первозванний

День пам'яті 13 грудня

Небо зорями ясними
розмережане,
там Андрій ходив морськими
узбережжями.

Тут зібрання велелюдні
він відвідував,
християнство у Синоді
проповідував.

Через Корсунь від Босфору
днями многими
плив Славутичем угору,
за порогами.

Вільно зір степами линує
неозорими.
Він на березі Дніпровім
стає під горами.

Тут зронив апостол слово
невідцвітнєс.

— Учні, — бачите ці гори, —
він запитує. —

На цих горах ласка Божа
спочиватиме.
Піднесеться місто гоже
із палатами.

Буде тут церков багато
з волі Божої.
І стоять у віри й правди
на сторожі їм...

Помолився на вершині,
на пракиївській,
хрест поставив там, де нині
храм Андріївський.

Світла доля міста Кия
незрівняного —
це провіщення Андрія
Первозванного.

Роман ЗАВАДОВИЧ

Грудень

Вже зима мете снігами,
вкрилась льодом зладо ріки,
не сидиться коло мамі:
«Ой пустіть нас на санки!»

Ми у парк, на гірку підем,
ми подивимось у гаї,
чи туди до нас не їде
з неба в гості Миколай».

Святий образ Миколи Мокрого

Було це давним-давно. Бруківані вулички древнього Київa багато бачили на своєму віку. Ними проходили тисячі людей. У кожного своя радість і свій біль. Коли людина щаслива, вона ніби летить на крилах, ледь торкаючись землі. Туга і печаль, натомисть, все сильніше та сильніше прибивають її до землі, тож, і кроки у неї стають тяжкими. Земля ніби прогинається від них, вбираючи в себе цей розпач.

Та будь-який біль зникає, немов ранішня роса, від ніжного дотику Божого милосердя. Ось повівся лагідний вітерець і ніжно поєднали розтіпане волосся...

Тяжкими повільними кроками заплакана мати ступала старою бру-

ківкою, не помічаючи ні лагідного вітерцю, ні дотику вечірнього сонця.

Сльози котилися її змученим обличчям і капали на бруківку, відлунюючи болем материнського серця. Її маленького синочка більше немає з нею. Несамовита дніпровська хвиля підхопила її дитину і понесла у темну безодню. Кілька годин намагалися знайти малюка й у воді Славутича, й на березі – та все марно.

— Боже, Боже, чому Ти покинув мене? Нащо забрав мою дитину? — ридала жінка. Ноги ніби самі несли її до старого дерев'яного храму, храму Святого Миколая.

Повільними кроками мати увійшла до церкви і, побачивши образ свя-

На Щедрий вечір — 13 січня

Іван ФРАНКО

З Новим роком!

З Новим роком, браття милі,
В новім щастю, в новій силі
Радісно вітаю вас
І бажаю, щоб в здоров'ю,
В мирі, з братньою любов'ю,
Відтепер ішов нам час.
Щирій праці Бог допоможе!
Дай вам Боже все, що гоже!

Борис ГРІНЧЕНКО

Як сонце може, таким будь і ти

Як сонце може, такий будь і ти:
на доброго й злого ти рівно світи,
освічу́й їм шлях, щоб до правди йти.
Як сонце — в надмнрному краї сяй,
низькому до себе сягнуть не давай:
бо небо високе — то рідний твій край.

Олександр КОНИСЬКИЙ

Свята правда

«Люби других, як сам себе,
і ворогу не мисли злого;
чого не хочеш для себе,
не побажай того другому» —
уся наука в сих словах,
святої Правди тут скрижали,

другої правди не бува,
одну її я тільки знаю.
Не буде її вовік кінця,
вона не вмере і не загине,
і з-під тернового вінця
вона й до нас колись прилине.

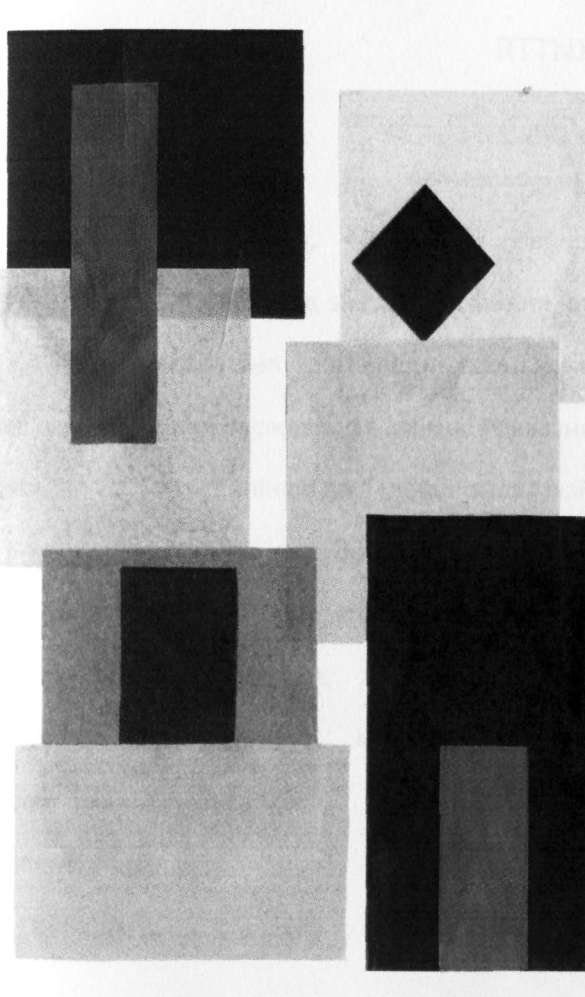
Легенду переповіла
Людмила ГРИДКОВЕЦЬ

У почині було Слово...

Ми будівельники всесвіту.

Ми челядники Найвищого Будівельника

З нової збірки поезій «Будова», Ріо-де-Жанейро, 2015

Й займу престол,
Перестану вже бути героєм,
Щоб бути королем» –
Подумає юнак.
І вибрав меч.

Квітник

Мені багато розказували
Про город з різновидними квітами,
І я вибралася там погуляти.
Моя тінь підбігла до брами,
Але її не впустили.
Суворий сторож порадив:
«Як хочеш побачити цей квітник,
Заходь без тіни».

Моє життя

Моє життя – еклетичне
Як ця садиба:
Турецький килимок, тунізьке дзеркало,
Жидівська манора, індійська скульптура,
Мексиканська кераміка, африканські іграшки,
Бразилійські «сантіньйос»* на піяніні...
А над усім цим добром, добутим
За дрібняки по базарах світу,
Херсонська Богородиця
Під вишиваним рушником.

Рання молитва

Благословенний будь, досвітній дне!
Прости цю многораку млість
Слуги твоєї,
Що перегодом забуває
Своє призначення.
Світ діє переманом у ярке суття
Снітних принад.
Дай міць відчутти під ногами твердь,
Дозволь узнати наше тирло
Птахів у перелеті.
Дай нам зрілість!

Душа

Висока душа – вимоглива:
Не сяє в сальбі й ожерелі,
Мов опушець пендючливий,
Серед тімах і парій;
Не перетворює,
Неначе сопіль у розплаві,
Своїх скарбіє на шумиху.
Висока душа - перлівиця
Зі скритою перлиною
У передогрі вічності
Бажає стати
Краснописом на писанці.

Берло

Молодому героєві,
Захисникові своєї землі,
З'явилася фея
Простягнувши до вибору
Берло і меч.
«Як виберу берло

Віра ВОВК, Бразилія

Він не збирав маєтків.
За рідний замок правили
Високі гори, бір, озера,
Там він був удома.
І гарна скромність відкидала
Всі величання, есяку честь
Своїй особі.
Він волів бути, не блистити.
У ньому відродились,
На диво нашої епохи,
Прадавні гени предків,
Мислителів-князів.

Вуперечність

Ми тільки – піщини при березі,
Минальніші рос на травах,
Менші зернини маку,
Слабші комара й мурашки.
І вищі, ніж Акокаґва,
Глибші тропічного лісу,
Міцніші вулкану Місті,
Безсмертні.

Кар'ятиди

Тягар життя –
Зерно в лущині горіха.
Кар'ятиди несуть
Танцювальним жестом
Покрієлю святині.

Вісті

Хто вміє відгадати
Шепоти листя в пеготі,
Шум тройданки,
Шаради сніг?
Хто може відчитати
На мольберті неба
Картини хмар?
З первовіків таємні вісті
Передає нам хтось з далеких далей.
Молімося за дар видіння й чуття.

Медрий дар

Любов – щедрий дар,
Не вимагає відплати,
Вистачає на двох.
У світі є різні любови,
Різні амбіції, різні сподівання.
Є любов – щедрий дар.
Вона, як молитва,
Що не просить, а дякує.

Огниво

Розори й оскорби не затіняють
Гартованих у плавах і морозах.
Не ранять їх ні час, ні віддаль.
Вони немов усе гуляють
У соснику, чи на поляні,
Немов збирають ягоди,
Немов реуть разом квіти.
Огниво – це небесна дань
Для вибранців.

Ти маєш перстень
Кований у поезії,
У мріях і снах.
Він – безцінний, прозорий.
Ти носиш його повсякдень
Уже довгі роки.
Ніхто не бачить його
Ніхто про нього не знає.
Ти також не знаєш,
Хто одягнув його на твоїх пальці.

Побажання

Нехай тюльпаном цей день
Розкриє тобі свою чашу,
Нехай у твоїх зіницях
Сміються дрозди,
А в душі святойванські вінки
Допливають до мріяних берегів!
Пересилаю тобі через ластівку
Свої побажання, писані
На мигдаловім листку
Голкою японської туї.

Вдача

Будівельник сказав:
Треба зосередитись на головному,
Щоб думки не розпорошувались
Громадою горобців,
А слухались вищій волі.
Думки родять діла,
А діла будують вдачу.
Тільки з поспушною
Вищим наказав вдачею
Збудуємо наш собор.

Будова

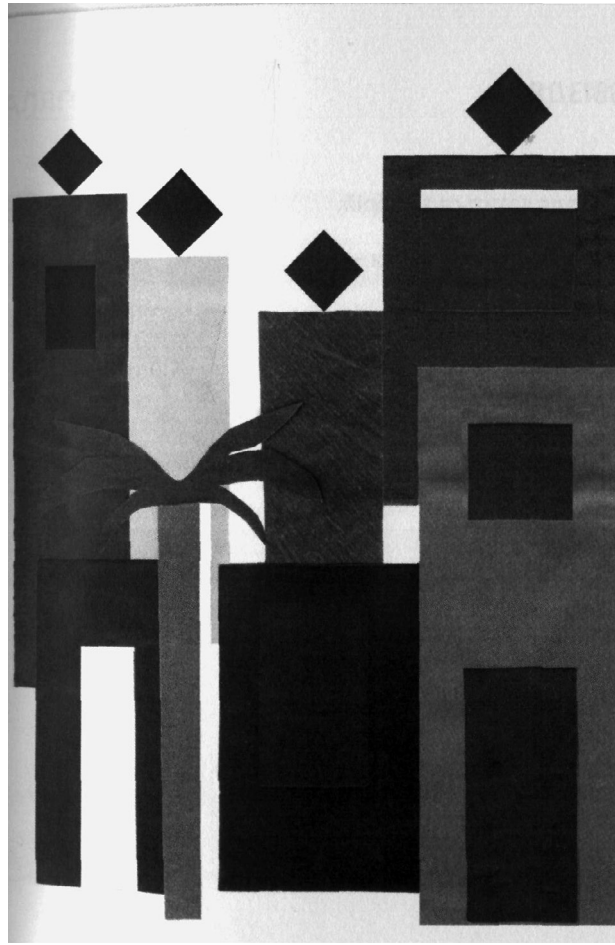
Присвячується Павльові Целянові

Сонце трясне! Освяти
Нашу будову! Ми всі
Челядники Найвищого Майстра!
Ми всі будуємо наш велетенський собор,
Ми будуємо і будуємо
Щодня, щоночі і щохвилини,
Ми будуємо світ,
Ми будуємо і будуємо,
Відповідальні за образ
Усесвітнього пляну.
Ми будівельники всесвіту,
Ми челядники Найвищого Будівельника,
Ми будуємо щодня, щогодини, щотисячоліття.
Ми собою будуємо.
Ми цегла і камінь.

Ми нами будуємо. Ми цегла і камінь,
Ми камінь розколений, цегла крихка.
У нашій будові немає зайвого:
Там від початку враховане все
Від першої думки до чину,
І зріх убавляє намічений задум
Найвищого Будівельника.
Ми руйнуємо світ, ми руйнуємо нашу будову,
Наш велетенський собор,
Руйнуємо і руйнуємо
Щодня, щогодини, щотисячоліття,
Ми руйнуємо і руйнуємо
Природу, культуру, народи.
Ми – челядники тьми.

Ми будуємо всесвіт.
Усі ми челядники,
Ми ставимо камінь на камінь, цеглу на цеглу,
Ми руйнуємо камінь і цеглу, велетенський проєкт
Найвищого Будівельника
Від первосвіту до приходу Страшного Суду.
Ми будуємо і руйнуємо

Щогодини, щодня, щотисячоліття
Велетенський собор
У власній душі.

Птахи

Де підписи птахи?
Їх було так багато,
Гойдалися на звислих папоротях
Моєї веранди.
Дикі голуби воркотіли
На підвіконнях,
Ластівки давали концерти
З приходом вечора.
А тепер тільки тут і там
Якийсь звук із горла пташиного,
Наче загублений тон гітари
В повітрі.

Посуха

Цього року не було зими,
Я весь рік в пологняному одязі,
Тільки моли вдягаються
В вовняний светр.
Тільки кілька днів Зимової пори,
Зрідка покроплював дощ,
Криниці стояли сухі.
Це – початок Одрокнення,
А безумний народ
Бенкетує, гуляє,
І збудиться щойно в вогні.

Проза

Як усюди гроза,
Як у серці стріла,
Як дитина на морозі без свити,
Як собакою віє вітер,
Як нема кого, щоб падати води,
Як нема кому засвітити свічі,
Як над світом – бездонне море,
Святися, крапле любови!

Слово

Мовив мудрець:
Уважай, що говориш
Про свого ворога,
Бо кожне брехливе слово
З твого язика
Чародійною силою
Перетворюється
І стає твоїм образом.

Ілюстрації – твори авторки

Євген СВЕРСТЮК

ТРЕБА ЗМІНЮВАТИ СЕБЕ, ЛЮДИ ДОБРІ!

Афоризми й висловлювання
Євгена Сверстюка з добірки, яку уклав
студент НаУКМА Роман Павлов

Початок в ч.5 2015 р.

- Може, страждання і є основним нашим капіталом, винесеним із пекельного горнила історії? Може, в ріці страждань і зберігаються живими наші традиційні духові цінності – наш Образ Бога Живого?

ОСОБА

- Героїчно пролита кров не зникає. Вона трансформується в нову форму духової енергії, породжує людину, яка має той дух виспівати. Ми-нуле воскресає і розцвітає в геніві.

ПАТРІОТИЗМ

- Патріотом треба бути мовчки.
- За Богом молитва і за рідним краєм офіра не пропадає.

НАЦІЯ І ДЕМОКРАТІЯ

- Незалежність є найбільшою цінністю для нації.
- НЕЗАЛЕЖНІСТЬ – ТО НАСАМПЕРЕД ДБАЙЛИВИЙ ГОСПОДАР І ВЛАДА, ЯКА ЙОГО ОБЕРІГАЄ.

- Незалежна Україна – коли зверху особа, що представляє її гідність. Але незалежна Україна – це і громадяни, які не белькочуть про мову солов'їну, а з гідністю відстоюють її вартості. Кожен день. На кожному кроці.

- Це дуже небезпечно для нації, коли на її чолі – люди без гідності і національного сорому.

Далі буде

Сумна новина надійшла з Балтімору, США. Тут в лікарні помер Святослав Караванський (21.12.1920 – 17.12.2016) – друг та автор нашої газети, мовознавець, поет, дисциплінар, дисидент-політ'язень советських таборів, який провів у неволі 31 рік життя. Ми пам'ятаємо змістовні матеріали нашого автора і збережемо пам'ять про цю світлу, віддану українській справі людину. На світліні: Святослав Караванський, його дружина Ніна Строката-Караванська, та представник «Міжнародної амністії» Богдан Нагайло у Відні в перші дні виїзду на Захід у 1979 році.

БІЧЕНЬ

1. Нд. 28-а. Свв. Отців. Мч. Вонифатія. Новий Рік
2. Пн. Сщмч. Ігнатія Богоносця, прав. Йоана Кроншт.
3. Вт. Мц. Юліянії, свт. Петра
4. Ср. Вмч. Анастасії
5. Чт. 10 мчч. у Криті: Теодула, Саторнина та ін.
6. Пт. Навечір'я Різдва (Святвечір), мц. Євгенії
7. Сб. РІЗДВО ХРИСТОВЕ
8. Нд. 29-а. Собор Пресвятої Богородиці. Прав. Йосифа Обручника, Давида царя, Якова, брата Господнього
9. Пн. Ап. першомуч. і архидиякона Стефана.
10. Вт. Мчч. 2000 в Нікомидії, ап. від 70-ти Никанора
11. Ср. Прп. Йоана Манявського, мчч. 14000 немовлят, Іродом у Вифлєсмі вбитих
12. Чт. Мц. Онисії, прп. Зотика, ап. від 70-ти Тимона
13. Пт. Прп. Меланії Римлянки
14. Сб. Обрізання Господнє, свт. Василія Великого, свт. Петра Могили, Новий Рік
15. Нд. 30-а. прп. Серафима Саровського
16. Пн. Прор. Малахії, мч. Гордія
17. Вт. Собор 70-ти апостолів, прп. Ахили
18. Ср. Навечір'я Богоявлення, освач. води, (піст), прор. Михея
19. Чт. БОГОЯВЛЕННЯ, ХРЕЩЕННЯ Г.Н.І.Х.
20. Пт. Собор Предтечі і Хрестителя Йоана
21. Сб. Прпп. Георгія Хозевита та Еміліяна слов.
22. Нд. 31-а. Мч. Полісакта, пр. Самея
23. Пн. Свт. Григорія Нисського, прп. Маркіана
24. Вт. Прп. Теодосія Великого
25. Ср. Мц. Тетяни, свт. Сави, архiep. Сербського
26. Чт. Мчч. Єрмила і Стратоника, мч. Петра
27. Пт. Рівноап. Ніни, просвітительки Грузії
28. Сб. Прп. Павла Фивейського, Йоана Кушника
29. Нд. 32-а. Про Закхея. Поклоніння кайданам ап. Петра
30. Пн. Прп. Антонія Великого
31. Вт. Свт. Афанасія та Кирила Олександрійських

ЛЮТИЙ

1. Ср. Прп. Макарія Великого
2. Чт. Прп. Євфимія Великого, мчч. Інні, Пінні і Римми
3. Пт. Прп. Максима слов., мч. Неофіта
4. Сб. Ап. Тимофія, прмч. Анастасія
5. Нд. 33-а. Про митаря і фарисея. Сщмч. Климентя, мч. Агатангела
6. Пн. Прп. Коенії (Оксани), мч. Йоана
7. Вт. Свт. Григорія Богослова
8. Ср. Прп. Ксенофонта
9. Чт. Свт. Йоана Золотоустого
10. Пт. Прп. Єфрема Сиріна, прп. Єфрема Печерського
11. Сб. Сщмчч. Ігнатія Богоносця, свт. Лаврентія
12. Нд. Про блудного сина. Собор Василія Великого, Григорія Богослова, Йоана Золотоустого
13. Пн. Безсрр. мчч. Кира та Йоана, свт. Микити
14. Вт. Мч. Трифона
15. Ср. СТРІТЕННЯ Г.Н.І.Х.
16. Чт. Правв. Симеона Богоприємця і пророчиці Анни
17. Пт. Прп. Ісидора, мч. Ядора, сщмч. Аврамія
18. Сб. Поминальна. Мц. Агафії, свт. Теодосія, архiep. Чернігівського
19. Нд. М'ясопуща, про Страшний суд. Прп. Вукола, прп. Варсонофія Великого
20. Пн. Прп. Парфенія, прп. Луки
21. Вт. Вмч. Теодора Стратилата
22. Ср. Мч. Никифора, прп. Панкратія
23. Чт. Сщмч. Харлампія, прп. Прохора
24. Пт. Сщмч. Власія, прав. Теодори
25. Сб. Свт. Мелетія, свт. Антонія
26. Нд. Сиропуща. Прощенна неділя. Прпп. Мартиніяна, Зої, Світлани
27. Пн. Початок Великого посту. Рівноап. Кирила, учителя слов'янського
28. Вт. Ап. від 70-ти Онисима, прп. Пафнутія

БЕРЕЗЕНЬ

1. Ср. Мч. Памфіла, пресвітера
2. Чт. Вмч. Теодора Тирона, прп. Теодора
3. Пт. Свт. Лева, свт. Флавіяна
4. Сб. Вмч. Теодора Тирона
5. Нд. 1-а В.п. Торжество Православ'я
6. Пн. Прп. Тимофія
7. Вт. Мч. Маврикія
8. Ср. Сщмч. Полікарпа
9. Чт. І і ІІ знайд. глави Йоана Предтечі
10. Пт. Свт. Тарасія Константинопольського
11. Сб. Поминальна. Свт. Порфирія, мч. Севастіяна
12. Нд. 2-а В.п. Григорія Палами
13. Пн. Прп. Василія сповідника
14. Вт. Прмч. Євдокії, мч. Антоніни
15. Ср. Свт. Йоана, сщмч. Теодота,
16. Чт. Мчч. Євтропія, Клеоника й Василіска
17. Пт. Прп. Герасима, мчч. Павла і Юліянії
18. Сб. Мч. Конона, мч. Онисія
19. Нд. 3-я В.п. Хрестопоклоніння
20. Пн. Сщмчч. Херсонеских
21. Вт. Прп. Теофілакта, ап. Єрма
22. Ср. 40 мчч. Севастіянських
23. Чт. Мчч. Кодрата, Віктора, Галини
24. Пт. Свт. Софронія, прп. Софронія
25. Сб. Поминальна. Прп. Симеона, свт. Григорія Двоєспова
26. Нд. 4-а В.п. Йоана Лівичника
27. Пн. Прп. Венедикта, свт. Теогноста
28. Вт. Мч. Агалаія, сщмч. Олександра, мч. Никандра
29. Ср. Мчч. Савина і Папи
30. Чт. Прп. Олексія, чоловіка Божого
31. Пт. Свт. Кирила, мчч. Трофима і Євкарпія

КВІТЕНЬ

1. Сб. Акафістна. Мчч. Хрисанфа і Дарії
2. Нд. 5-а В.п. Прп. Марії Єгипетської. Мц. Світлани
3. Пн. Прп. Якова, словід., свт. Кирила
4. Вт. Сщмч. Василія Анкирського, прп. Ісаакія
5. Ср. Прп. Никона
6. Чт. Прп. Захарії, прп. Якова
7. Пт. БЛАГОВІЩЕННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ
8. Сб. Лазарева. Собор Арх. Гавриїла, сщмч. Іриней
9. Нд. 6-а В.п. Вербна. Вхід Господній у Єрусалим
10. Пн. Страшний тиждень. Великий понеділок
11. Вт. Великий вівторок
12. Ср. Велика середа
13. Чт. Великий четвер. Спомин Тайної Вечері
14. Пт. Велика п'ятниця. Спомин Страстей Господніх. Винесення Плащаниці
15. Сб. Велика субота. Освячення пасок
16. Нд. ВОСКРЕСІННЯ ХРИСТОВЕ, ПАСХА
17. Пн. Світлий понеділок
18. Вт. Світлий вівторок
19. Ср. Світла середа
20. Чт. Світлий четвер
21. Пт. Світла п'ятниця
22. Сб. Світла субота
23. Нд. 2-а. Провідна. Антипасха. Ап. Фоми
24. Пн. Сщмч. Антипи
25. Вт. Радонія. Проводи
26. Ср. Сщмч. Артемона
27. Чт. Мчч. Антонія, Іоанна, Євстафія
28. Пт. Ап. Аристарха, Пуда і Трофіма
29. Сб. Мцц. Агалаї, Ірини, Хіонії, мч. Леоніда
30. Нд. 3-я. Свв. Жінок-мироносиць

ТРАВЕНЬ

1. Пн. Прп. Йоана
2. Вт. Прп. Йоана, свтт. Георгія, Трифона
3. Ср. Свт. Григорія і Анастасія Синаїта
4. Чт. Сщмч. Януарія, мч. Ісаакія, свт. Максиміяна
5. Пт. Прп. Теодора, прп. Віталія
6. Сб. Вмч. Юрія Побідоносця, мц. Олександри
7. Нд. 4-а. Про розслабл. Мч. Сави Стр., прп. Олексія
8. Пн. Ап. і св. Марка
9. Вт. Сщмч. Василія, свт. Стефана, прав. Глафири
10. Ср. Ап. і сщмч. Симеона
11. Чт. Ап. Ясона, свт. Кирила
12. Пт. 9 мчч. у Кизичі, прп. Амфілохія Почаївського
13. Сб. Ап. Якова, свт. Доната, мч. Максима
14. Нд. 5-а. Про самарянку. Пр. Єремії, сщмч. Макарія, блгв. Тамари
15. Пн. Свт. Афанасія Вел., мчч. Бориса і Гліба
16. Вт. Прп. Теодосія, мчч. Тимофія, Маври
17. Ср. Мц. Пелагії
18. Чт. Мц. Ірини
19. Пт. Прав. Йоана, прп. Йоана Почаївського
20. Сб. Мч. Акакія, прп. Йоана
21. Нд. 6-а. Про сліпого. Ап. Йоана Богослова
22. Пн. Перенес. мощей Свт. Миколая Чудотворця
23. Вт. Ап. Симона Зилота, блж. Таїсії
24. Ср. Свв. Рівноап. Кирила і Мефодія
25. Чт. Вознесіння Господнє
26. Пт. Мц. Гликерії, прмч. Макарія Канівського
27. Сб. Мч. Ісидора, прп. Микити, мч. Максима
28. Нд. 7-а. Свв.отців і Всел. Собору. Прп. Пахомія Великого, прп. Ісаї
29. Пн. Прп. Теодора Освяченого
30. Вт. Ап. Андроника і св. Юлії
31. Ср. Свв. Отців сімох Вселенських соборів

ЧЕРВЕНЬ

1. Чт. Сщмч. Патрікція
2. Пт. Мчч. Фалалей, Олександра, Астерія
3. Сб. Троїцька помин. Рівноап. Константи́на та Слени
4. Нд. ДЕНЬ СВ.ТРИЦІ, П'ЯТДЕСЯТНИЦЯ
5. Пн. ДЕНЬ СВЯТОГО ДУХА. Прп. Михаїла, прп. Євфросинії
6. Вт. Прп. Симеона Стовпника, прп. Микити
7. Ср. ІІІ знайд. глави Йоана Предтечі
8. Чт. Ап. Карпа, Алтея
9. Пт. Сщмч. Ферапонта
10. Сб. Прп. Микити, свт. Ігнатія
11. Нд. 1-а. Всіх святих. Мц. Теодосії, свт. Луки
12. Пн. Прп. Ісаакія Далматського. Поч. Петрового посту
13. Вт. Ап. Єрма, мч. Філософа
14. Ср. Мч. Юстина, прп. Агали́та Печерського
15. Чт. Свт. Никифора, вмч. Йоана Сучавського
16. Пт. Мчч. Лукиліяна, Клавдія
17. Сб. Свт. Митрофана
18. Нд. 2-а. Всіх святих землі Української. Сщмч. Дорофея
19. Пн. Прп. Віссаріона, прп. Іларіона Нового
20. Вт. Мч. Теодота, мцц. Калерії, Киріакії, Марії
21. Ср. Вмч. Теодора Стратилата, прп. Зосими
22. Чт. Свт. Кирила, мц. Текли, Марфи і Марії
23. Пт. Сщмч. Тимофія, свт. Йоана, прп. Силуана
24. Сб. Ап. Варфоломія і Варнави
25. Нд. 3-я. Прп. Онуфрія Вел., прп. Петра Афонського
26. Пн. Мц. Акиліни, мц. Антоніни
27. Вт. Пр. Єлисея, прп. Мефодія
28. Ср. Пр. Аммоса, мчч. Віґа, Модеста, свт. Михаїла
29. Чт. Свт. Тихона, сщмч. Тигрія
30. Пт. Мчч. Мануїла, Савела та Ізмаїла

ЛИПЕНЬ

1. Сб. Мчч. Леонтія, Іпатія і Теодула
2. Нд. 4-а. Ап. Юди, прп. Паїсія Великого
3. Пн. Сщмч. Мефодія Патарського, блгв. Оскольда
4. Вт. Мч. Юліяна, сщмч. Терентія
5. Ср. Сщмч. Євсевія, мчч. Зинона і Зіни
6. Чт. Мц. Агрипини, мч. Євстохія
7. Пт. Різдво Йоана Хрестителя
8. Сб. Прмч. Февронії, діви
9. Нд. 5-а. Прп. Давида Солунського, прп. Йоана
10. Пн. Прп. Сампсона, прав. Йоанни, мироносиці
11. Вт. Мчч. безсрр. Кира та Йоана
12. Ср. Свв. апп. Петра і Павла
13. Чт. Собор 12-ох апп., свт. Софронія
14. Пт. Безсрр. Косми та Даміяна
15. Сб. Покладення ризи Пресвятої Богородиці
16. Нд. 6-а. Мч. Якинфа, прп. Анатолія Печерського
17. Пн. Свт. Андрія Критського
18. Вт. Прп. Афанасія, прп. Сергія
19. Ср. Прп. Сисоя Великого, кн. Юліянії
20. Чт. Прп. Фоми з Малеї, прп. Акакія
21. Пт. Вмчч. Проклія
22. Сб. Сщмч. Панкратія, сщмч. Кирила Гортинського
23. Нд. 7-а. прп. Антонія Печерського
24. Пн. Рівноап. княгині Ольги, мц. Єфимії
25. Вт. Мчч. Прокла та Іларія
26. Ср. Собор арх. Гавриїла, прп. Стефана
27. Чт. Ап. Акилі, прп. Онисима
28. Пт. Рівноап. князя Володимира Великого
29. Сб. Сщмч. Афиногена, мч. Юлії
30. Нд. 8-а. Свв. Отців 6-ох Всел. Соборів. Вмч. Марини (Маргарити)
31. Пн. Мч. Еміліяна, прп. Йоана Печерського

ВЕРЕСЕНЬ

1. Пт. Мч. Андрія Стратилата, мч. Тимофія
2. Сб. Прор. Самуїла, мчч. Севи́ра, Мемнона
3. Нд. 13-а. Ап. Тадея, прп. Аврамія Печерського
4. Пн. Мчч. Агафони́ка, Зотика та ін.
5. Вт. Мч. Лупа, сщмч. Іриней
6. Ср. Сщмч. Євтихія, свт. Петра
7. Чт. Ап. Варфоломія, ап. Тита
8. Пт. Мчч. Адріана і Наталії
9. Сб. Прп. Пимена Великого, сщмч. Кукші і Пимена
10. Нд. 14-а. Прпп. отців Київ-о-Печ., прп. Йоана Почаївського
11. Пн. Усічення голови прор. Йоана Предтечі, піст
12. Вт. Свт. Олександра, Йоана і Павла, прп. Олександра Свирського
13. Ср. Покладення чесного пояса Богородиці, свт. Геннадія
14. Чт. Поч. Церк. Року, прп. Симеона Стовпника
15. Пт. Прпп. Антонія і Теодосія Печерських
16. Сб. Сщмч. Анфима, мч. Домни
17. Нд. 15-а. Свт. Йоасафа, прор. Мойсея Боговидця
18. Пн. Прор. Захарії і прав. Єлизавети, мц. Раїси
19. Вт. Спомин чуда Архистратига Михаїла в Хонах
20. Ср. Мч. Созонта, прмч. Макарія Канівського
21. Чт. РІЗДВО ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ
22. Пт. Правв. Йоакима і Анни, свт. Теодосія Чернігівського
23. Сб. Прп. Павла Печерського
24. Нд. 16-а. Прп. Силуана Афонського
25. Пн. Сщмч. Автонома, мч. Юліяна
26. Вт. Сщмч. Корнилія, сотника, мч. Кроніда
27. Ср. ВОЗДВИЖЕННЯ ХРЕСТА ГОСПОДНЬОГО, піст
28. Чт. Вмч. Микити, мч. Максима
29. Пт. Вмч. Євфимії, мч. Віктора, мц. Людмили
30. Сб. Мцц. Віри, Надії, Любові і матері їх Софії

ЇКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ КАЛЕНДАР

СЕРПЕНЬ

1. Вт. Прп. Серафима Саровського, прп. Макрини
2. Ср. Прор. Іллі, прмч. Афанасія
3. Чт. Прор. Єзекиїля, прп. Симеона
4. Пт. Рівноап. Марії Магдалини, сщмч. Фоки
5. Сб. Почаївської ікони Божої Матері, мч. Трофіма
6. Нд. 9-а. Мц. Христини, мчч. кнн. Бориса і Гліба
7. Пн. Успіння праведної Анни
8. Вт. Сщмч. Єрмолая, прмч. Параскеви
9. Ср. Вмчч. і цілителя Пантелеймона, прп. Анфиси
10. Чт. Ап. Прохора, Никанора, Тимона і Пармена
11. Пт. Мч. Калиника, мц. Серафими, діви
12. Сб. Ап. Сили, Силуана, мч. Йоана, воїна
13. Нд. 10-а. Прав. Євдокима, мц. Улити
14. Пн. Винесення Чесного Хреста, мчч. Маккавеїв. Хрещення України. Поч. Успенського посту
15. Вт. Перенес. мощей сщмч. Стефана
16. Ср. Прпп. Ісаакія, Далмата, Фавста
17. Чт. 7 мчч. в Єфесі, прмч. Євдокії
18. Пт. Мч. Євсигнія, прав. Нонни
19. Сб. ПРЕОБРАЖЕННЯ Г.Н.І.Х., освячення плодів
20. Нд. 11-а. Прмч. Дометія, прп. Пимена
21. Пн. Свт. Еміліяна, прп. Григорія, свт. Мирона
22. Вт. Ап. Матвія, мч. Юліяна
23. Ср. Мчч. Лаврентія, Сикста
24. Чт. Прмчч. Теодора і Василія, мц. Сусанни, діви
25. Пт. Мчч. Фотія, Аникити, сщмч. Олександра
26. Сб. Перенес. мощей прп. Максима сповідника
27. Нд. 12-а. Прор. Михея, перенес. мощей прп. Теодосія Печерського
28. Пн. УСПІННЯ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ
29. Вт. Перенесення нерукотворного образу Г.Н.І.Х.
30. Ср. Мч. Мирона, прп. Аліпія Печерського
31. Чт. Мчч. Флора і Лавра, прп. Йоана Рильського

ЖОВТЕНЬ

1. Нд. 17-а. Мцц. Аріядни, Софії, Ірини
2. Пн. Мч. Трофіма, блгв. кн. Ігоря
3. Вт. Вмчч. Євстафія, блгв. кн. Олега
4. Ср. Ап. Кодрата, свт. Димитрія
5. Чт. Прор. Іоні, сщмч. Фоки
6. Пт. Зачаття Йоана Хрестителя
7. Сб. Прмч. Текли, прп. Теодосія Маняв., св. Владислава
8. Нд. 18-а. Прп. Євфросинії, прп. Сергія
9. Пн. Ап. і св. Йоана Богослова
10. Вт. Ап. Марка, Аристарха і Зіни
11. Ср. Собор отців Київ-о-Печерських, прп. Харитона
12. Чт. Прп. Киріяка, прп. Теофана
13. Пт. Сщмч. Григорія, свт. Михаїла
14. Сб. ПОКРОВА ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ, прп. Романа
15. Нд. 19-а. Сщмч. Кипріяна, мц. Юстини і мч. Теодиста
16. Пн. Сщмч. Дионісія Ареопаріта
17. Вт. Сщмч. Єрофея, мц. Вероніки
18. Ср. Мч. Харитини, сщмч. Дионісія
19. Чт. Ап. Фоми
20. Пт. Мчч. Сергія і Вахка, мч. Юліяна
21. Сб. Прпп. Пеларії і Таїсії
22. Нд. 20-а. Ап. Якова Алфєєвого, прав. Авраама
23. Пн. Свт. Амфілохія, прп. Амвросія Оптинського
24. Вт. Ап. Филипа, прп. Теофана
25. Ср. Мч. Прова, прп. Косми
26. Чт. Мч. Карпа, мч. Веніаміна, мч. Хриси (Злати)
27. Пт. Прп. Параскеви Сербської, прп. Миколи Святошії
28. Сб. Прп. Євфимія Нового, сщмч. Лукіяна
29. Нд. 21-а. Мч. Лонгіна, сотника
30. Пн. Прор. Осії, прмч. Андрія Критського
31. Вт. Ап. і св. Луки, мч. Марина

2017

ЛИСТОПАД

1. Ср. Прор. Йоїля, прп. Йоана Рильського
2. Чт. Вмч. Артемія
3. Пт. Прп. Іларіона Великого, мчч. Дасія, Гаія
4. Сб. Дмитрівська поминальна, мц. Гликерії
5. Нд. 22-а. Ап. Якова, брата Господ., свт. Ігнатія
6. Пн. Мч. Арефи, свт. Афанасія
7. Вт. Мчч. Маркіана і Мартирія, прав. Тавифи
8. Ср. Вмчч. Димитрія Солунського
9. Чт. Мч. Нестора Солун., прп. Нестора Літописця
10. Пт. Мц. Параскеви-П'ятниці, прп. Йоана Почаївського
11. Сб. Прмч. Анастасії Римлянки, прп. Аврамія
12. Нд. 23-а. Сщмч. Зиновія, мц. Зиновії
13. Пн. Ап. Стахія, Амплія, прпп. Спиридона і Никодима
14. Вт. Безсрр. і чуд. Косми і Даміяна
15. Ср. Мч. Акиндина, прп. Маркіана
16. Чт. Мчч. Акесима, Йосифа
17. Пт. Прп. Йоанкія Великого, сщмч. Никандра
18. Сб. Мчч. Галактіона, Єлїстимії
19. Нд. 24-а. Свт. Павла, прп. Луки
20. Пн. Мчч. у Мелітині: Іерона, Ісихія та ін.
21. Вт. Собор Архистратига Михаїла
22. Ср. Мчч. Онисифора і Порфирія, прп. Матрони
23. Чт. Ап. Родіона, мч. Ореста, лікаря
24. Пт. Вмч. Мина, мч. Віктора, прп. Теодора Студ.
25. Сб. Прор. Ахії, свт. Йоана Милостивого
26. Нд. 25-а. Свт. Йоана Золотоустого
27. Пн. Ап. Филипа, новомучеників українських
28. Вт. Мчч. Гурія, Самона і Авіва, прп. Паїсія Величківського, початок Різдвяного посту (Пилипівка)
29. Ср. Ап. і св. Матвія, прав. Фулвіяна
30. Чт. Григорія, чудотворця

ГРУДЕНЬ

1. Пт. Мч. Платона, мч. Романа
2. Сб. Пр. Авдія, прп. Варлаама
3. Нд. 26-а. Прп. Григорія Декаполита
4. Пн. ВВЕДЕННЯ В ХРАМ БОГОРОДИЦІ
5. Вт. Ап. Филимона і Архипа
6. Ср. Свт. Амфілохія
7. Чт. Вмч. Катерини, прп. Меркурія
8. Пт. Сщмч. Климента, сщмч. Петра
9. Сб. Прп. Аліпія Стовпника, прп. Якова
10. Нд. 27-а. Вмч. Якова, прп. Паладія, прп. Романа
11. Пн. Прмч. Стефана Нового, мч. Ірнарха
12. Вт. Мч. Парамона, прп. Нектарія
13. Ср. Ап. Андрія Первозваного
14. Чт. Прор. Наума, прав. Філарета
15. Пт. Прор. Авакума, прп. Афанасія
16. Сб. Пр. Софонії, прп. Теодула
17. Нд. 28-а. Вмч. Варвари, прп. Йоана Дамаск.
18. Пн. Прп. Сави Освяченого, мч. Анастасія
19. Вт. Свт. Миколая Чудотворця
20. Ср. Свт. Амвросія Медіоланського
21. Чт. Прп. Потapia, мч. Анфіси
22. Пт. Зачаття прав. Анною Пресвятої Богородиці
23. Сб. Мчч. Мина, Єрмогена та Євграфіа
24. Нд. 29-а. Прп. Даниїла Стовпника, прп. Никона
25. Пн. Свт. Спиридона Тримифунтського
26. Вт. Мчч. Євстратія, Євгенія, Ореста
27. Ср. Мчч. Фирса, Левкія і Калиника
28. Чт. Сщмч. Єлєвферія
29. Пт. Прор. Аггея, мч. Марина
30. Сб. Прор. Даниїла і трьох юнаків
31. Нд. 30-а. Святих Отців. Мчч. Севастіяна, Зої, свт. Модеста

МАЙДАН

Звернення Ініціативної Групи «Першого грудня» до політиків: «СХАМЕНІТЬСЯ!»

Інколи корисно подивитися на себе очима наших ворогів.

Один із них, «червоний Бонапарт» Лев Троцький, наприкінці 1919 року по-ясував «агітаторам-комуністам на Україні», як слід вести пропагандистсько-підприємну роботу, використовуючи «побутові особливості характеру українців».

В українцях часом прокидається «страшний дух» — «вільний дух запорізького козацтва й гайдамаків», який «кипить, бурлить, наче грізний Дніпро на своїх порогах і змушує українців творити чудеса хоробрости, — нагадував він. — Це той самий дух свободи, який давав українцям нелюдську силу протягом сотні літ, щоб воювати проти поневолювачів: поляків, росіян, татар і турків і здобувати над ними блискучі перемоги».

Проте ці перемоги, продовжував Троцький, завжди зводилися нанівець, тому що українцям заважали «безмежна довірливість і поступливість, а також відсутність усвідомлення необхідності постійної міцної злитованос-

ти всіх членів держави не тільки в час війни». І все летіло шкереберть. На радість ворогам...

Чи змінилося щось із тих пір? Чи стали іншими наші вороги?

Фокусник. Твір Ієроніма Босха

Богдан МАКСИМОВИЧ, співголова Львівської філії Наукового товариства імені Сергія Подолинського

ШЛЯХ УКРАЇНИ – ЗЦІЛЕННЯ ЛЮБОВ’Ю

Чверть століття Україна крокує незвичною для себе дорогою свободи. Пограбована багатовіковими сусідами, розшматована багатолоссям амбіцій, обдурена і обкрадена нами ж вибраною «владодою», наша країна все ж спроможна народжувати енергію прогресу.

В Україні продовжують набирати сили ідеали, пробуджені Революцією Гідності. З кожним днем все більше людей прагнуть жити по честі і справедливості. Розвивається кооперативний рух, вишукуються політичні та економічні шляхи виходу з кризи.

Проте в просторі нашого суспільного розвитку істотно бракує однієї важливої, вірніше, найважливішої честоти — честоти Любови. А значить, бракує Бога.

Чому так складно відроджується наша Держава? Відповідь очевидна: посткомуністичний синдром лицемірства, прищеплений советською ідеологією українцям, до того ж густо змішаний на глобалізаційному синдромі споживацтва, виявився міцним дурманом для усіх суспільних прошарків країни. Зкаламучена та зболіла національна душа не мала сили впустити в себе світло любови.

Любов — рушійна сила добра,

немає любови — проявляється зло. Тобто в суті — взаємознищення нами один одного разом із знищенням середовища, в якому живемо.

В жадобі особистого збагачення ми збираємо для продажу врожаї, отруєні хімікатами та генномодифікованими прискорювачами росту. Переробна промисловість, наприклад молочна, не маючи достатньо природної сировини — молока, виробляє масло, сметану, сири тощо з великим, а то й стовідсотковим, вмістом шкідливих для здоров’я додатків. Інші підрозділи харчової промисловости для покращення зовнішнього вигляду, смаку та тривалости зберігання своєї продукції також додають шкідливі для здоров’я консерванти, розпушувачі та ще багато чого, не відомого нам. Таким чином, переважна більшість населення України постійно вживає шкідливі для життя їжу та напої. І це не минає без наслідків.

Останнім часом засоби масової інформації повідомляють про наближення дефіциту води. Причина — масове вирубування лісів, особливо в Карпатах. На сьогодні Україні бракує понад 10 мільйонів гектарів лісу для забезпечення нормальної гідродинаміки ґрунтових вод.

Земельні магнати, володіючи

сотнями тисяч гектарів землі, для максимального збагачення не використовують сівозміни, виснажують землю енергоємними культурами кукурудзи, соняшника, ріпаку тощо та отруюють мінеральними добривами й хімікатами. Таким чином, Україна втрачає свої чорноземи, різко зменшується в землі гумус.

Особливу загрозу несе використання генномодифікованого насіння. Використання їжі з генномодифікованої продукції спричинює деформацію генів людини, а значить, приводить до процесу вимирання.

Вирішити ці проблеми можливо єдиним способом — **зцілити себе Любов’ю**. Як?..

Пригадати, що нас усіх створено Любов’ю — і мене, і Тебе. Тому я зобов’язаний любити Себе і Тебе, маємо дарувати один одному свою приязнь, добрі побажання, турботу, опіку, одним словом, СЛУЖИТИ ОДИН ОДНОМУ. І пам’ятати, що **лише Любов дає перепустку у Вічність**.

Перехід на біоорганічне землеробство, створення банку здорового насіння, відновлення необхідного погліб’я великої рогатої худоби для створення умов вироблення природної екологічно чистої їжі,

повернення землі належної якості, відновлення лісів, налагодження стандартизованого виробництва здорової харчової продукції — все це **можливе лише в умовах принципу нового суспільного устрою, побудованого на усвідомленні та реальному дотриманні Божих та природних Законів**, де буде плекати формування здорового світогляду справжнього Господаря землі. Україна потребує не магнатів, а мільйонів самодостатніх господарів, які, об’єднуючись у взаємодоповнюючі кооперативи, забезпечать Україну і Світ здоровою їжею, а значить, чистою Енергією Життя.

Входження у новий суспільний устрій слід розпочати з творчої взаємодії кращих представників духовного, культурного та економічного простору. Тобто, повинні активно співпрацювати Церква, Школа та Фізична економіка (економіка здорового глузду). В рамках проводу сільської громади це — священик, директор школи та сільський голова, осяяні Справжнім Знанням поєднані Духом і Матерією. Бо лише у тісній взаємодії духу, культури та «здорової економіки» спалахне сьвітло Любови, яке принесе зцілення як Україні, так і Світові.

Георгій ЛУК’ЯНЧУК

кість, а силу, яка зробить її передовою країною європейського континенту. У нарисах прослідковується смислова єдність, яку Шльогель називає прагненням «збагнути нечуване багатство цієї Європи в мініатюрі», якою він бачить нашу країну.

Книга народилася із бажання автора допомогти Україні і українцям повернутися на ментальну мапу Європи після століть розлуки... Європейський інтелектуал розглядає Україну як європейський регіон, який сьогодні страждає від військової та інформаційно-ідеологічної

агресії, і саме через це Україна потребує — як ніколи — уваги й солідарності в протистоянні тоталітаризму й імперському реваншизму! Спочатку Помаранчева революція, а згодом ще більше — вже Революція Гідності — вивели Україну з тіні російської та советської імперії та означили у свідомості європейців як окремішню, відмінну від російської націю і державу.

Поштовхом до написання книги став шок від російської агресії проти України — спочатку в Криму, а згодом на Донбасі. Цей підлий напад і затяжна дестабілізація України

вразили автора не тільки як історика, а й як людину, котра виступала за порозуміння між німцями та росіянами. Відтак, після анексії Криму Шльогель відмовився прийняти медаль Пушкіна, якою президент Росії нагороджує за особливі заслуги в пропагуванні російської культури! І нинішнє військово-ідеологічне протистояння між Україною та Росією історик розглядає як остаточне прощання з імперією, прощання з Росією та її історичними мітами.

На думку провідного європейського інтелектуала Київ перетворюється на форпост, чи навіть маяк, європейської цивілізації, на який накопиться, наче морська хвиля, розбиваючись об нього, — дикість зі сходу.

Без усвідомлення кожним європейцем нових цивілізаційних меж Європи з Україною включно сучасний стан речей, на думку Шльогеля, постає реальною загрозою для нормального існування всього європейського континенту. І ключову роль тут відіграє саме Київ і Україна. **Україна зробила свій вибір: вона прагне йти власним шляхом і захищає обране нею вільне життя, потрібно опираючись російській агресії.** Адже Майдан піднявся під знаком не лише жовто-блакитного прапора України, але й синього із золотими зірками прапора об’єднаної Європи!

1933: «І чого ви ще живі?»

«...крестьянство представляет основную армию национального движения, ...национальный вопрос есть по сути дела вопрос крестьянский»

И. Сталин (1933)

«Останній рік (1933) був роком розгрому національної контрреволюції...»

П. Постишев (1934)

Під такою трагічною назвою, напередодні Дня пам’яті безвинних жертв Голодомору-геноциду 1932–33 рр., побачила світ книга, презентована видавництвом «Кліо». Книга усних історій живих ще свідків національної катастрофи, підготовлена Інститутом історії України Національною Академією Наук під науковою редакцією знаного дослідника тогочасних трагічних подій в Україні історика Станіслава Кульчицького. Наукове видання засвідчує, що під маскувальним виглядом хлібозаготівельної кампанії відбувався запланований комуністичною владою СССР геноцид української нації. На прикладах свідчень, зібраних у різних країнах і роках, науковці показують читачеві картину тотального охоплення України вилучен-

ня не тільки зерна, а будь-чого, що могло бути використане в їжу: від картоплі і квасини до жмені квасолі й сушки!

Упорядником видання, матеріял до якого збирався науковцями більше десяти років по всіх районах України, які спіткала в ті роки страшна доля Голодомору, стала талановита представниця молодого покоління вітчизняної історичної школи — Тетяна Боряк.

На презентації, яка відбулась в Будинку вчителя, дослідниця розповіла, чому виникла ідея збирати усні свідчення живих людей, що пережили цю трагедію. Відповідь на це дає світова практика. Диктатори і тоталітарні державні утворення ніколи не хотіли бачити себе на сторінках історії катями і світовими злочинцями. Саме тому вони старались не залишати письмових наказів і постанов, які могли б засвідчити їх злочинні наміри, а тим паче злочинне їх втілення.

І. Сталин: «делайте, что хотите, только не оставляйте следов!» — саме такі страшні настанови давав тиран-людоджер своїм підручним Молотову і Кагановичу!

Саме тому безцінними й унікальними «живими» документами стають свідчення тих, що пережили голод в Ірландії, Вірменську різанину 1915-го, Голодомор-геноцид 1933-го в Україні, Холокост Другої

світової, різанини в Руанді, етнічні чистки в колишній Югославії та інші геноцидні катастрофи у світі. Безцінність живих свідчень полягає, за словами дослідниці, ще й у тому, що сам факт геноциду українців у 1933-му приховувався советською тоталітарною системою понад 50(!) років, а будь-які документи, що засвідчували непрямо факт страшного штучного голодомору, влаштованого комуністами, були під грифом таємни, або знищені! Саме озвучення теми голоду в СССР пояснювалось комуністичною пропагандою неврожаєм, а озвучення громадськістю за кордоном страшних цифр жертв цього сталінського геноциду оголошувалось вигадками українських «буржуазних» націоналістів і всіляко переслідувалось каральними органами влади.

Ось чому усна історія така важлива і як повноцінне історичне джерело і як правовий доказ. Саме задокументовані живі свідчення необхідні передусім для наступного визнання ООН Голодомору 1933-го в Україні — Геноцидом проти української нації, а ще більш важливі — для усвідомлення і визнання цього ГЕНОЦИДУ всіма без винятку громадянами сучасної держави Україна.

Щоб припинити дискусії навколо Голодомору і розуміти, що сталінський «сокрушительный удар» був геноцидом. Геноцидом саме українського народу! Адже в Україні відбу-

валося масове знищення українців як етнічної групи. Голодомор планувався і скоювався проти українців, як державотворчої етнічної групи. Карали саме за українськість!

Про це та щоденні завдання для наших дипломатичних установ, інших державних інституцій та Українського інституту національної пам’яті наголошували в своїх промовах: юрист-міжнародник професор Володимир Василенко, вищезгаданий професор Станіслав Кульчицький, довгорічний дослідник голодоморів в Україні професор Василь Марочко, науковці Олександр Гладун, Наталя Левчук та інші учасники дискусії під час презентації видання.

Поява такої важливої для переосмислення суспільством трагічної теми Голодомору-геноциду «1933: і чого ви ще живі?» була б неможлива без тих науковців, хто самовіддано і жертвовано упродовж десятиліть збирав свідчення про одну з найбільших гуманітарних катастроф минулого століття. Матеріал зібрано в ході роботи над проектом ГІС – Атласу Голодомору, який виконується Українським науковим інститутом Гарвардського університету (Кембридж, Массачусетс, США) у співпраці з багатьма вченими і різними інституціями України та США.

100 років тому, у грудні 1916 «Щедрик» Миколи Леонтовича, який нині має славу світового шедевр, уперше зазвучав у хоровому виконанні студентів Київського університету

Тетяна МАККОЙ, незалежний журналіст, Беллелі, штат Іллінойс, США

Що спільного між «Щедриком» і сендвичем?

Якось, проживаючи в Александрії (штат Вірджинія), мені довелося заскочити на ланч до одного з популярних ресторанчиків по той бік Потомаку у Вашингтоні. Здається, це був «Lindy's Red Lion» (Червоний лев Лінда)... Гортаючи меню, я наштотхнула на сендвич Burl Ives (Бьорл Айвз) і, не спроможна перебороти заінтригованість, замовила його. Саме була зима, різдвяні співи неслися звідусіль, і глибокий, з м'якими «буркотливими» переливами голос цього співака-легенди також бажав нам щасливого празника: «Have a holly jolly Christmas, It's the best time of the year...» (Щасливого Різдва – найкращої пори року) Впізнаєте? Так-так, це голос Сема-Сніговика з популярного різдвяного мультика Rudolph the Red-Nose Reindeer (Олень Рудольф), авторства Джонні Маркса, що належить йому, – Бьорлу Айвзу.

Мультик побив, як кажуть, усі рекорди довгоживучості – вже понад 50 років його успішно використовує розважальна індустрія США.

Мені принесели сендвич із двох довгастих половинок пухкого білого хліба та двома гамбургерами між ними і соковитою, ледь не готовою тріснути, сосискою; все це було щедро приправлено соусом «барбекю». Вигляд був настільки апетитним, що мій чоловік – «потомственный», ще від часів Mayflower (це назва корабля, яким прибули перші переселенці в Америку) американець – не витримав і ошасливив офіціанта традиційним американським «Y-ушшш-тл!» (вигук – ням), а я...накинулася на «нездорову їжу» так, неначе три дні її ризи в роті не мала.

Смакувала, й думалося мені: а й справді ж, ідея цього «двоповерхового» сендвича дуже вдало відтворює в уяві образ

Микола Леонтович, автор славетного «Щедрика»

Бьорла Айвза – фігури кольоритної і, разом з тим, надзвичайно простої, земної. На вигляд схожий на пухку булочку, він, немов той Котигорошко з казки мого дитинства, промандровав зі своїм банджо (а пізніше з гітарою) усе своє життя, побувавши з концертами в 46-ти з 48-ми тоді існуючих штатах Америки. Нью-Йорк, до речі, посідав провідне місце в його творчій біографії, а вона... ой, якою ж була багатого!

Смішно згадувати, що він ще 4-річним хлопчиком заробив своїми співами перші 25 центів (було це в його рідному містечку Hunt City (Хант Сіті) в Іллінойсі, майже по-сусідству з містом, де я нині мешкаю після Александрії; тут же, на цвинтарі Mount Semetery, він і похований), – оскільки ніякими грішми не підсумуєш набукот його насиченого –

Під час відвідин штату Алабама мені трапилося бачити прапори конфедератів, що майоріли в багатьох дворах. Таким чином тут вшановують пам'ять своїх предків, які воювали в громадянській війні не на боці Лінкольна (і ніхто не засилає їх за це на Аляску). У містечку Hannibal (Ганнібал) (штат Міссурі), що дало світові Марка Твена, стоїть скромненький автомат при виході з музею, скориставшись яким, маєш пенні з відбитком профіля письменника. У місті Brookville (Бруквіль), (штат Індіана) привертає увагу не зовсім звичайний пам'ятник, встановлений на честь... медалі The Purple Heart (Пурпурове Серце). Та вже одна м'яка іграшка Teddy bear (ведмедик Тедді), названа на честь президента Теодора Рузвельта, чого варта?! Чи треба іншого пам'ятника, ніж оце непоказне, на перший погляд, людське визнання?

Втім не все так добре з цим у «королівстві данському». Взяти бодай наш український «Щедрик», який посів у шоу-бізнесі Америки такі видні місця, якщо не трон. Його «крутять» на Різдвяні святки так активно, що щире українське серце могло б й зомліти від патріотичних радощів. Рекламні ролики, телефільми й телешоу, радіопередачі, концертні зали і, звичайно ж, відеогостинг YouTube в інтернеті – кого лиш не підкорює магія цієї напруженої динамічної мелодії!

Хоча людям, які не розуміються на англійській, важко вловити одну важливу деталь: англійський текст щедрики не має нічого спільного з оригіналом, який багато хто з нас пам'ятає мало не з коліски. І авторство Миколи Леонтовича (1877–1921), талановитого українського композитора,

який першим поклав цю народну мелодію на ноти та обробив її для хорового виконання, увесь цей час замовчується. Лише вряди-годи деє промайне в титрах (як от і в телефільмі A Time to Remember (Час спогадів), випуску 1982 р.), щось на зразок Ukrainian Carol Song (українська колядка), хоча за своєю суттю, це щедрівка і мала б по-англійськи означуватися як wish-song. Та не так вже воно й важливо – колядка чи щедрівка, адже, як каже наше українське прислів'я, втративши голову, за волоссям не плачуть.

А ми, українці-емігранти, схоже, так втрачаємо нашого «Щедрика». Написаний Леонтовичем у 1916 році, він був представлений західному світові, зокрема Америці, в ранніх 1920-х Українським національним хором Олександра Кошиця, який співав його в нью-йоркському Карнегі-голл.

Однак справжній крила пісні дав знаменитий у колах Нью-Йорка маестро хорового жанру Пітер Вільховський (Вільгоский), написавши у 1936 році свій текст до мелодії англійською. Що то значить – рідна мова – для сприйняття чужої музики! Carol of the Bells («Колядка дзвонів») одразу полюбилася американцям, адже мелодія геніяльно відтворює урочисте шестя Різдва Христового, а слова, на диво просто, звучать так до ладу: церковний передзвін перегукується з різноголоссям дзвоників в оленячих упряжках, коли битими шляхами поспішає до дітей Санта Клаус на своїх санях.

В Україні, що стогнала під советами, в той час на церкви напускали бульдозери, а дзвони стягували з-під куполів і переплавля

ляли на метал. Так було і в моєму рідному місті Яготині, що на Київщині, де зрівняли із землею Троїцьку церкву унікальної архітектури.

Тож дзвони в англійському тексті нашого «Щедрика» звучать, як на мене, цілком вмотивовано і не підривають його оптимістичної ідеї, насиченої добром і вірою в завтрашній день.

Однак мене (і, сподіваюся, не тільки мене) подібне злиття американської культури з українською чомусь не радує. Адже ніхто в Штатах, по суті, не знає істинного походження цього шедевр хорового мистецтва. Коли ж мені час від часу випадає нагода навести, так би мовити, фокус в об'єктиві – мовляв, це давня українська мелодія, – мої співрозмовники сприймають це недовірно, як і «новину» про Голодомор в Україні.

Що й казати, прогалина в освіті дає себе знати, адже Україна представлена в підручниках світової історії в США вкрай спрощено, що й породжує прикрі промахи. Так, приміром, озвучення «Щедриком» реклами не зовсім підходящого продукту – Rice Chex Cereal – на каналі CNN. Неетичне ставлення до жанру і до самої пам'яті про Леонтовича, замордованого советським режимом, демонструє неетичне ставлення і до нас самих, до культури, в якій ми вирости, до країни, синами і доньками якої ми є.

А в якій, власне, культурі ми, емігранти останньої хвилі, вирости? Пам'ятаю, яка війна була затіяна супроти латиноамериканської романтичної балади Besame Mucho (Бесаме мучо – цілуй мене сильно), коли вона дивом прорвалася в наш побут крізь «залізну завісу». Оце дивне слово besame буквально висміювалося в пресі, зі сцени – як і штани «в дудочку», дівчача стрижка «під хлопця» і пізніше – такий вид «холодної зброї», як безневинні американські джинси. Советська ідея захватила краху, а балада, написана скромною піаністкою Консуело Веласкес, давно стала міжнародним гітом.

Більше пощастило в СССР ліричній іспанській пісні La Paloma (1863): для неї написали текст російською, назвали «Голубкою», і співочий талант Клавдії Шульженко створив ще один шедевр. Однак, як і в США, публіка слабо була поінформована про справжнє походження піснених творів. Отож «Голубка» вважалася мало не «радянською нацією», хоча весь світ бувався нею, як і нашим «Щедриком». В Америці їй надав звучання англійською мовою (No More) (більше ні) Елвіс Преслі в кінострічці Blue Hawaii (Блакитні Гаваї) (1961).

А погляньмо, яка невдячна доля в романсу «Очи черные!» На ньому поставили штамп «російського циганського романсу», хоча біля джерел твору стояло ще одне українське ім'я – Євгена Гребінки (1812–1848), автора тексту, музика ж належала німецькому композитору Флоріану Герману.

Федір Шалапін активно популяризував романс за кордоном, дописавши кілька власних куплетів. А Хуліо Іглесіас, зірка сучасної іспанської поп-культури, «творчо», як і Пітер Вільховський з «Щедриком», використав мелодію для власного гіта Nostalgie («Ностальгія»). До того ж, відеозаписи «Очей чорних» уперто завантажуються на YouTube не з українською, а з російсько-советською символікою...

Як бачимо, матінка-анархія надійно оселилася у творчому середовищі. Але ж ми живемо в країні, що є взірцем відшліфованого мало не до блиску законодавства, зокрема в царині захисту інтелектуальної власності. Ми є свідки того, як бережливо, «сендвич до сендвича», текст російською, назвали «Голубкою», і співочий талант Клавдії Шульженко створив ще один шедевр. Однак, як і в США, публіка слабо була поінформована про справжнє походження піснених творів. Отож «Голубка» вважалася мало не «радянською нацією», хоча весь світ бувався нею, як і нашим «Щедриком». В Америці їй надав звучання англійською мовою (No More) (більше ні) Елвіс Преслі в кінострічці Blue Hawaii (Блакитні Гаваї) (1961).

Нам є що запозичити в неї (не побоюючись звинувачень у плагіаті), але є що й спитати. І не тільки за «Щедрик». На День пам'яті жертв Голодомору, що відзначається в листопаді, на два дні пізніше від американського Thanksgiving Day (День подяки), з телеекрану не чути ані слова на знак визнання нашої всенародної скорботи. Жваво обговорюються проблеми переміщення, подання рецепти використання залишків від святкового застілля...

А що в 1932–1933 роках в Україні за «сталінськими рецептами» вимирали цілими селами й хуторами, не маючи не тільки хліба на столі, а й торішніх недоїдок, про це не згадується навіть побіжно.

У мене особисто колективізація та спричинений нею Голодомор відібрав дідуся з бабусею, а також материного братика, якому так і не судилося стати моїм дядьком. Я була вирошена матір'ю-сиротою, яка, випровадивши на фронт свого чоловіка, опинилася «в зубах» злої свекрухи-Кайдашихи – ані молока для свого первістка від неї не сподівайся, ані доброго слова...

І тому мені все це болить. Учора в мене відібрали діда з бабусею, сьогодні – «Щедрика», під який мене люляла в колісці мати (хоча й оголомили щедрівку та колядки в СССР «забобонами», як і саме Різдво з Великднем). Вони все одно жили – завдяки ось таким «колісковим» та мало не підпільному дотриманню традицій і звичаїв в українських сім'ях... А завтра? Що буде завтра? Якщо ми не станемо гуртом на захист своєї національ-

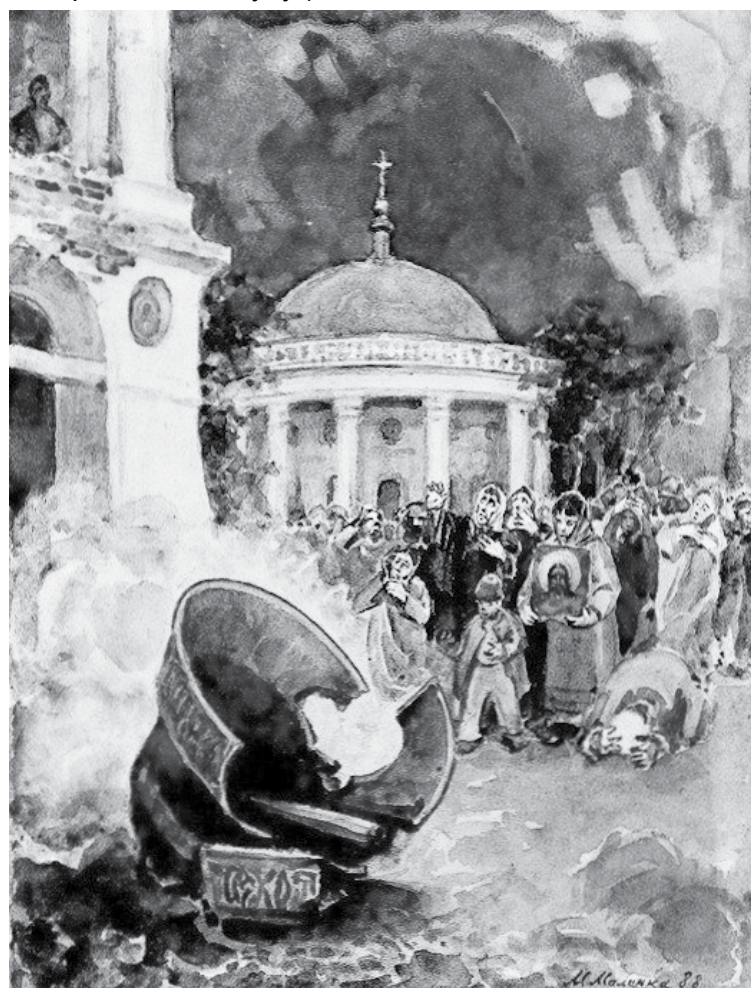
Вільнюський хор «Бельканто» (Литовська Республіка) виконав «Щедрик» українською мовою на підтримку Євромайдану в Києві

and the City, Fool's Gold...) (Секс і місто, Золото дурнів) спостерігається насмішувате ставлення до українців як до нації невисокого розумового потенціалу. Про фільм Taras Bulba, знятий за повістю Миколи Гоголя ще в 1962 році режисером Дж. Лі Томпсоном, згадали мало не через півстоліття, записавши кілька років тому на DVD і показавши по ТБ. Зате образ сицилійського гангстеризму God Father («Хрещений батько») Френсиса Копполи, щедро обдарований свого часу кількома статуетками Oscar, й досі не сходить з телеекранів.

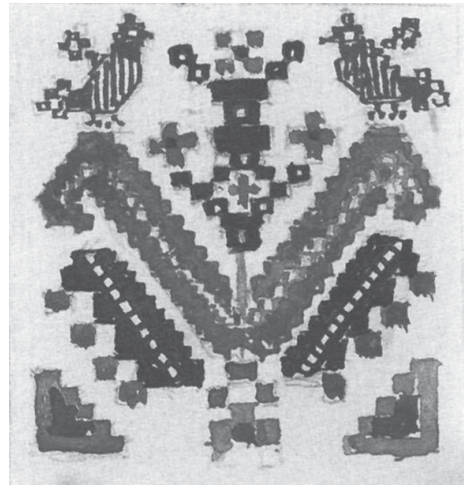
Годі й мовити за такі дрібнички, як Russian Borscht, яким книговидавці та автори вперто величають нашу національну страву в кулінарних книжках та енциклопедіях. Часто й нас, українців, називають, за старою звичкою – Russians, і ми великодушно прощаємо їм, оскільки перебороти те, що встоялося в ужитку впродовж багатьох десятиліть, так важко. Однак історія з «Щедриком» є саме тим випадком, коли прощення буде схожим на зраду. Чи не так?

Тижневик «Nova gazeta» (США), 3 січня 2014 р.

Подаємо з незначним скороченням

Руйнування у 1936 р. унікальної Троїцької церкви в м. Яготині на Київщині, побудованої 1800 р. Акварельна картина Миколи Малинки (1988 р.)

мало вихователів та вчителів за престижну мають ще колоніальну мову і в розмовах між собою та з дітьми раз по раз переходять на неї.

Це справляє фатально негативний вплив на свідомість дітей. У них

няльним став саме тому, що творив мовою рідного народу.

Панас Мирний в силу тогочасних умов мусив змалку користуватися російською мовою. Навіть свій щоденник у неповні шістнадцять років

в собі гострий протест. У мені дуже швидко наростало обурення. Я сама не знала чому. І я не витримала цього напруження, миттю встала, вдарила кулаком по столу і обурено крикнула: «Ви хами! Та собача мова – моя

ВИХОВУВАТИ В ДІТЕЙ ПОШАНУ ДО РІДНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Найперший інструмент виховання дитини – слово. Слово матері, слово батька, слово сторонньої людини. Яке буде ставлення дитини до слова, такий буде й ефект виховання. Відповідно: яке в людини ставлення до рідної мови, таке й ставлення до рідної землі, до свого народу – синівське чи байдуже.

Важливість ставлення людини до рідної мови для існування суспільства усвідомлювали чи не всі давні людські спільноти. Ось свідчення представника одного з індіанських племен Америки: «Дорослий індіанець, який не володіє своєю мовою з абсолютною правильністю, фактично стає безправним: йому не дозволяють говорити при людях, щоб його мовні хиби не передалися слухачам, особливо дітям».

В античному світі в школах на першому місці стояли граматики й риторика. У славетній Києво-Могилянській академії з-поміж семи навчальних предметів три були філологічними: граматики, риторика й поетика. Через мову передаються закони мислення, вироблені попередніми поколіннями, характер світосприймання.

«Хто чується рідної мови, – писав Іван Огієнко у програмі праці «Наука про рідномовні обов'язки», – той у саме серце ранить свій народ. Цілий народ мусить пильно дбати, щоб його школи були тільки рідномовні, бо тільки вони виховують свідому націю... Народ, позбавлений рідних шкіл, позбавляється тим найсильнішого двигуна свого духовного розвитку й засуджується на культурне й національне каліцтво».

У виробленні в дитини шанобливого ставлення до рідної мови важить її оточення, позитивний приклад й переконаність у життєвій цінності рідної мови.

На жаль, у постколоніальній Україні оточення дитини щодо мовного виховання не завжди сприятливе. Батько й мати нерідко бувають заражені нігілістичним ставленням до рідної мови на користь мови колонізатора як свого часу престижної. Цю історичну деформацію мала б усунути держава через дитячі садки й школи, де дитина проводить чи не половину свого свідомого часу. Але й тут не-

складається враження, ніби українська мова існує лише для декорації, а справжня – це російська. У дітей, як наслідок, розвивається безвідповідальність, нещирість, лицемірство, почуття національної меншовартості.

Ще на початку нашої незалежності важливу роль єдиного мовного режиму у вихованні дітей розуміли патріотичні керівники української освіти, і відповідно було видано наказ Міністерства освіти № 123 від 7 вересня 1992 року, у якому ставилася вимога: «Забезпечити упродовж усього шкільного дня, включаючи перерви, послідовне дотримання українськомовного режиму в навчальних та навчально-виховних закладах з українською мовою навчання і виховання, а також у тих, які почали перехід на нього». Але пізніше цей наказ на догоду «п'ятій колонії» був зігнорований чи скасований. Не поновлено його й після Революції Гідності – теж, мабуть, на догоду «п'ятій колонії».

У засобах масової інформації (у телебаченні, радіо, Інтернеті, пресі), у які часто занурюються діти, так само панує мовний колоніальний вінегрет. То про яке сприятливе для дітей українськомовне середовище може йти мова?

Виховання в дітей шанобливого ставлення до рідної української мови треба починати насамперед з держави, з Міністерства освіти, з Держтелерадіо та Інтернету. Але й кожен учитель, яку б дисципліну він не викладав, повинен пильно стежити і за своєю мовою, і за мовою учнів, якщо ми хочемо зберегти Україну. **Діти повинні відчувати, що мова колишніх колонізаторів в Україні – непроститна, а своя – священна.**

Українська історія знає багато прикладів, коли, незважаючи на несприятливі умови, наші люди не зрікалися рідної мови, розмовляли й творили нею.

Тарас Шевченко з чотирнадцяти з половиною років опинився в російськомовному середовищі: пан Енгельгардт, Вільно, Петербург, шість років навчання в Петербурзькій академії мистецтв, де російська мова була одним з основних предметів, десять років солдатчини в Оренбурзьких степах, потім знову Петербург, бо в Україну його не пустили. Тарас Шевченко в дорослому віці в Україні прожив усього лиш три роки. Але рідної мови не забув і ге-

почав писати російською. Та вже третього дня задумався: «Какое несчастье Украине, этой бедной вдове; народ подавлен, воспитание на родном языке запрещено... Не начать ли дневника писать на украинском языке? С завтрашнего дня же бросаю московский и беру за свой». І справді, наступного дня в щоденнику він записує вже рідною мовою: «Я тільки знаю, що я дурень, та й превеликий, що не вчивсь нашої мови. Правда, в мене є велика надія, мені тільки 16 років...» І його романи, повісті, оповідання українською мовою – на рівні найкращих творів світової літератури.

Талановита українська поетеса й безстрашна патріотка Олена Теліга, яку німецькі фашисти розстріляли 1942 року в Бабиному Яру, народилася в Підмосков'ї у російськомовній українській сім'ї, жила в Петербурзі, виховувалася в російському імперському душі. Тогочасну себе вона пізніше змалювала так: «Уявіть собі великодержавного, петербурзького, імперіального шовініста, який з перших дитячих років звик дивитися на весь простір на схід, захід і південь від Петербурга як на свою кишенькову власність. І якого не обходять ні ті живі істоти, що той простір заповнюють, ні ті життєві інтереси, що в тому просторі існують». І ось в еміграції, в Празі, вона зіткнулася з кричущою національною несправедливістю. «Я була тоді в товаристві блискучих кавалерів, ми сиділи при столику і пили вино, – згадувала Олена Теліга Бенкет, влаштований в еміграції комітетом російських монархістів. – Не відомо хто і не відомо з якого приводу почав говорити про нашу мову зо всіма відомими «запізяку на п'язяку», «собачій язик»... «мордописня»... Всі з того реготалися... А я враз почула

Те саме можна б розповісти і про Володимира Сосюру, і про Бориса Антоненка-Давидовича, і про десятик, сотні інших діячів української культури й науки, які не зрадили свого народу, його мови. Плакати з портретами таких людей і їхніми словами про рідну мову повинні висіти в кожному навчальному закладі.

Про нашу мову із захопленням писали чужинці. Ось відгук понад трьохсотлітньої давності, коли ще не було ні «Енеїди» Івана Котляревського, ні «Кобзаря» Тараса Шевченка. Французький дипломат і вчений П'єр Шевальє 1663 року писав: «Українська мова дуже ніжна і сповнена пестливих виразів та незвичайно витончених зворотів». Німецький мандрівник Ульріх фон Вердум 1672 року зауважив: «Найбільше ласкавих слів і приємних тостів зустрічається в Україні, особливо у жінок, причиною цього є українська мова, не така тверда у вимові, як польська».

Закінчення в наступному числі

Іван РУСИН «НЕВІЛЬНИЧІ МАНДРИ»; вступна стаття Василя Овсієнка; малюнки Опанаса Заливахи. — Харків: Видавництво «Права людини», 2015

На Заході прийнято писати історію своєї родини, хоч би вона й не була визначною. Донедавна в Україні написати таку історію означало б скласти само-донос. Тяжкими зусиллями таких подвижників, як Іван Русин, нам удалося зруйнувати комуністичний тоталітарний режим, зламати цензуру. І він написав не просто власну історію – він написав історію одного з блискучої плеяди шістдесятників, якому довелося двічі стояти перед совєцьким судом, причому вдруге – за сфабрикованим кримінальним звинуваченням, що в 60–80-х роках ХХ ст. було типовим явищем. Це свідчення про друзів-шістдесятників Панаса Заливахи, Євгена Сверстюка, Аллу Горську, Івана Світличного. Ця книжка про те, як інтелігентний українець зберігає власну і національну гідність у «малій» та «великій» політичній та кримінальній зоні. Це – заперечення скверни комунізму. Це – приклад для нащадків: не бійтеся. Якщо за вами правда, то з вами Бог.

Пропонуємо читачам вступне слово Василя ОВСІЄНКА з незначним скороченням до цієї правдивої книги, яка по-новому щиро й проникливо відкриває нам шляхи ще зовсім недавньої української історії, коли силою духа особистостей була стверджена перемога правди.

З КОГОРТИ ШІСТДЕСЯТНИКІВ

Учасник руху шістдесятників Іван Русин народився 8 листопада 1937 року, ще «за Польщі», у Речі Посполитій. Саме тоді, коли по лівий берег Збруча тричав Великий терор, що забрав два мільйони життів. У тому числі на півдні Карелії, в урочищі Сандармох, 27 жовтня – 4 листопада був розстріляний Соловецький етап – цвіт української інтелігенції (і не лише української). Тоді ж народилися В'ячеслав Чорновіл (24 грудня 1937), Василь Стус (6 січня 1938). Народжений 24 лютого 1937 року поет і мовознавець Олекс Різницький казав: якщо середовище відновлювало національні традиції, тут поширювалася література самвидаву. Іван сам читав і давав читати друзям фотокопії виданих за кордоном книжок «Розстріляне відродження» Юрія Лавриненка, «Сучасна література в УРСР» Івана Кошелівця. Ці фотокопії виставляв перекладач Дмитро Паламарчук. Іван відвідував літературні вечори, щороку брав участь у вшануванні Тараса Шевченка біля його пам'ятника в Києві 22 травня, приводив туди знайомих. Уже 1965 року катєбісти відверто розігнали зібрання, активістів затримали.

У культурно-просвітницькому колі молодих українських інтелектуалів-шістдесятників усе більше проявляються політичні риси – український самвидав набуває опозиційного характеру (найвиразніший приклад – есей Євгена Сверстюка «З приводу процесу над Погужальським», про пожежу 24 травня 1964 року у відділі українських стародруків Центральної наукової

«Хрущовська відлига» пробудила до національного життя не лише гуманітарну, а й технічну інтелігенцію. Вона намагалася дозволеними методами, використовуючи офіційну трибуну, газету, радіо, повертати людей до українства. Це був тихий, але впертий спротив колоніальному режимові.

1963 року Іван Русин почав відвідувати репетиції самодіяльної хорошої капели «Жайворонок» при Будинку вчених (нею керували Борис Рябокляч та Вадим Смогиль), потім хор «Гомін» Леопольда Яценка. Це середовище відновлювало національні традиції, тут поширювалася література самвидаву. Іван сам читав і давав читати друзям фотокопії виданих за кордоном книжок «Розстріляне відродження» Юрія Лавриненка, «Сучасна література в УРСР» Івана Кошелівця. Ці фотокопії виставляв перекладач Дмитро Паламарчук. Іван відвідував літературні вечори, щороку брав участь у вшануванні Тараса Шевченка біля його пам'ятника в Києві 22 травня, приводив туди знайомих. Уже 1965 року катєбісти відверто розігнали зібрання, активістів затримали.

У культурно-просвітницькому колі молодих українських інтелектуалів-шістдесятників усе більше проявляються політичні риси – український самвидав набуває опозиційного характеру (найвиразніший приклад – есей Євгена Сверстюка «З приводу процесу над Погужальським», про пожежу 24 травня 1964 року у відділі українських стародруків Центральної наукової

бібліотеки імені В. Вернадського). Самвидав перетинає кордон, звучить по радіо «Свобода». Щоб припинити ці небезпечні тенденції, органи держбезпеки УРСР за вказівкою з Москви наприкінці серпня – на початку вересня 1965 року спільно провели низку арештів.

Усього було затримано понад 25 осіб. [...] Серед них – Іван Русин. П'ятигодинний обшук у його помешканні відбувся 28 серпня і завершився арештом.

Усім арештантам було пред'явлене звинувачення за ст. 62 ч. 1 Кримінального кодексу Української РСР «антирадянська агітація і пропаганда». У січні 1966 почалися судові процеси. Усього було засуджено 19 осіб, при цьому 15 із них – на закритих судових засіданнях. В Одесі Святослав Караванський ув'язнений без суду: йому відновили решту невідомого терміну.

Оскільки більшість чільних діячів руху шістдесятників (Іван Дзюба, Євген Сверстюк, В'ячеслав Чорновіл, Алла Горська) залишилися на волі, то репресивна кампанія, усяпереч сподіванням влади, не налякала інтелігенцію, а, навпаки, стала поштовхом для розвитку національно-визвольного і правозахисного руху в Україні. Вона викликала акцію протесту на прем'єрі фільму «Тіні забутих предків» 4 вересня 1965 року в кінотеатрі «Україна». Там Іван Дзюба назвав імена заарештованих, а В'ячеслав Чорновіл і Василь Стус закликали публіку встати на знак протесту проти арештів. Поспалися колективні листи-звернення

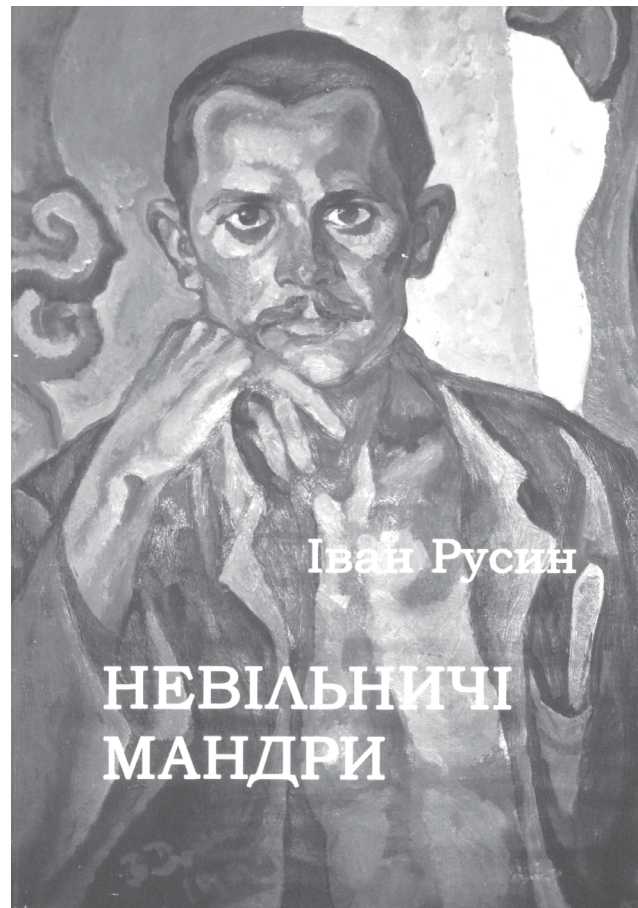
на захист заарештованих. Вийшли машинописні книжки Івана Дзюби «Інтернаціоналізм чи русифікація?» та В'ячеслава Чорновола «Лихо з розуму» – у цій останній є довідка й про Івана Русина.

У нього під час обшуку вилучили книжки Михайла Грушевського, «Історію русів» (II половина XVIII ст.), спогади Софії Русової, вірші та «Щоденник» Василя Симоненка, вірші Івана Драча, Миколи Вінграновського, друкарську машинку, копіювальний папір, за яким згодом експертиза встановила, що на ній друкувалися ті вірші і стаття «З приводу процесу над Погужальським», позов до суду С. Караванського на міністра освіти Даденкова. [...]

Посправниками Русина виявилися геофізик Олександр Мартиненко та хімік-технолог, викладач Київського обласного суду, у суботу 27 серпня 1966 року.

Маючи доручення, в Москві зустрівся з Ларисою Богораз і розповів про останні події в лагерьх Мордовії. Вивіз листи від політ'язнів. [...] У Києві І. Русин працював на інженерних посадах з сусідами на Русанівці Леонідом Плющем та Євгеном Сверстюком, з Аллою Горською. Був на її похороні на цвинтарі Берківці 7 листопада 1970 року.

Увечері 12 січня 1972 року Іван зайшов до Євгена Сверстюка. Той лежав з високою температурою. Щойно в його домі відбувся обшук. 14 січня *Закінчення на стор. 16*

Вігнати Трійцю в неповносправності

8 грудня ц. р. на філософсько-богословському факультеті Українського католицького університету презентували книгу українсько-канадських авторів о. Мирослава ТРУХАН-ТАТАРИНА та Марії ТРУХАН-ТАТАРИН «ВІГНАТИ ТРІЙЦЮ У НЕПОВНОСПРАВНОСТІ: БОГОСЛОВ'Я, ЩО ВІДКРИВАЄ ОБІЙМИ ІНШОСТІ». На презентацію, серед інших, були запрошені люди з особливими потребами, члени спільнот «Лярш-Ковчег» та «Емаус».

У подружжя Трухан-Таринів є троє дітей, двоє з них мають особливі потреби. Марія Трухан-Татарин є активною громадською діячкою у справах дітей з особливими потребами у провінціях Онтаріо та Саскачеван, була редакторкою квартального журналу для родин, де є діти з синдромом Рета, у 2005 році стала членом Всеукраїнського комітету з консультування ООН з проблем насильства над дітьми і запобігання насильству щодо дітей з особливими потребами. У 2006 році успішно захистила докторську дисертацію «The invisible images seeing disabilities in Canadian literature». Отець-доктор Мирослав Трухан-Татарин

довгий час служив в українських парафіях провінції Онтаріо в Канаді, працював адміністратором і виконавчим директором товариства «Свята Софія», у 1995 році захистив докторську дисертацію з богослов'я у Торонтському університеті, від 2011 року – професор богослов'я і завідувач катедри богослов'я Університету святого Єроніма, автор численних монографій і статей у царині богослов'я, екуменізму і студій неповносправності.

Авторів книги представив декан філософсько-богословського факультету УКУ отець Роман Завійський. «Книга показує, якою цінною є кожна людина в очах Божих і має потенцію змінюва-

ти менталітет людей у ставленні до осіб з особливими потребами. Думаю, що цю працю повинні прочитати як мінімум троє міністрів: міністер охорони здоров'я, міністер освіти і науки та міністер праці. Тоді в цих ділянках можуть розпочатися якісь зміни».

За словами отця-доктора Мирослава, текст книги має подвійне обличчя. З одного боку, його можна розуміти як богословську працю. З іншого боку, це творчий підхід до вивчення проблем неповносправності.

«Можливо хтось запитає: Навіщо шукати Пресвяту Трійцю за межами традиційної богословської науки? Власне, це завдання богослов'я. Російський бо-

гослов Булгаков казав, що богослов'я має відкривати і уточнювати в кожній добі наші глибокі християнські правди. Відчути Божу любов і відповіді на неї – це завдання богослов'я», – зазначив отець.

Марія Трухан-Татарин розповіла передісторію появи книги: «В нашій парафії усі знають про наших дітей. Часто люди себе запитували: «Чому Бог їх карає? Чому таке могло статися у сім'ї священика?». Питалися у нас: «Чому б Вам не поїхати до Люрду чи до Фатіми і не помолитися за чудо?» Одна парафіянка нашої церкви якось сказала мені: «Бог спеціально це послав, щоби зробити чудо, і всі про це в нашій парафії знали».

Як насправді ми завирили? Чи наша молитва недостойна? Або чи Христос у Пресвятій Євхаристії є іншим тут і у Фатімі? Наша наймолодша дочка переживає страшні хронічні болі. Вона не говорить і не має контролю над своїми рухами. Не раз вона в церкві кричить, плаче. Чи можна пізнати її як сестру в Христі, чи легше бачити її як

кару Божу?

На докторських студіях я дізналася, що багато науковців вважають церкву великим гнобителем людей із неповносправностями. На лекціях я не заявляла, що йду до церкви і що мій чоловік священик. Як мені обороняти таку гнобительну інституцію? Самі християни несвідомо підтримували це засудження, коли казали: «Так Бог дає». Однак, у мене було внутрішнє переконання, що наука Христова не є такою, як представлено в критиці академічного світу та деяких набожних словах людей.

Тоді несподівано звернувся до нас Кевін Бернс з видавництва «Новаліс» із думкою про цей текст. Ми зосередилися на неповносправності у нашій церковній традиції, тому що **зрозуміли, що неповносправність – це постійний базовий аспект людськості, який у суспільстві викривлений і яким маніпулюють. Ми не можемо прагнути уподібнення Христові, коли не визнаємо невід'ємної ролі людської неповносправності з нами і в нас».**

З КОГОРТИ ШІСТДЕСЯТНИКІВ

Закінчення.

Початок на стор. 15

Іван став випадковим свідком арешту Сверстюка, у зв'язку з чим і сам був брутально схоплений і затриманий на цілий день. Тривалі допити не дали достатніх підстав для його арешту.

15 жовтня 1976 року Івана Русина ув'язнено на 7 років із конфіскацією майна за цілком сфабрикованим звинуваченням у «присвоєнні державного майна шляхом зловживання службовим становищем» (ст. 84 КК УРСР) – нібито завищив собі терміни відряджень і присвоїв загалом 1.002 крб. Карався в лагері суворого режиму ІН-316/93 у с. Новоданилівка Казанківського р-ну на Миколаївщині: тяжка робота у гранітному кар'єрі та обробка гранітних брил вогнетитами.

Та фах геодезиста пригодилося й тут: перевели на будівництво, що полегшило його становище. У цій зоні утримували карних в'язнів з великими термінами, засуджених за тяжкі злочини. Тут каралися також підпідпільні КГБ – віруючі різних конфесій, політв'язні зі сфабрикованими карними справами. Так, з 1982 р. тут перебував Микола Горбаль. Але й там Іванові Русину не давали спокою катівні. Домагалися публічного (в пресі) осуду «українських буржуазних націоналістів».

У серпні 1979 р. через суд «звільнений умовно-достроково» і спрямований на «будови народного господарства» у м. Прилуки, де теж сумлінно працював на будівництві як геодезист, монтажник.

Достроково звільнений 3 серпня 1981 р. Працював столярем-бетон-

ником другого розряду, дійшов до монтажника сталевих залізобетонних конструкцій. Від 1997 – на пенсії.

Іван Русин – член Всеукраїнського товариства політичних в'язнів і репресованих, активний учасник допартійного Народного руху України. Жив у Києві. Дочка Оксана, 1964 р.н. – біофізик, захистила дисертацію. Син Іван, 1971 р.н., – лікар, відомий науковець, професор катедри інженерії та охорони навколишнього середовища факультету охорони громадського здоров'я Університету Північної Кароліни (США).

Діти покликали його в Каліфорнію – доглядати онуків. Насамперед для них, для онуків, написав він свої спогади. Але разом з тим спогади Івана Русина становлять велику суспільну вартість.

ПОДЯКА ДОБРОЧИНЦЯМ

Від редакції та усіх читачів газети «Наша віра» складаємо щирі подяку благодійникам, котрі своїми внесками посприяли випуску цього числа: отцю Василю Пишному і парафіянам церкви Святої Покрови с. Рубанівське на Січеславщині, Миколі Галіву (США), Борису Ткаченку, Наталії і Георгію Рогожиним, єпископу о. Борису Гудзяку, Тетяні Маккой (США), Олександрі Сугоняко, Тетяні Яременко, Йосифу Зісельсу, Мирославі Марич, п. Ларисі і п. Людмилі.

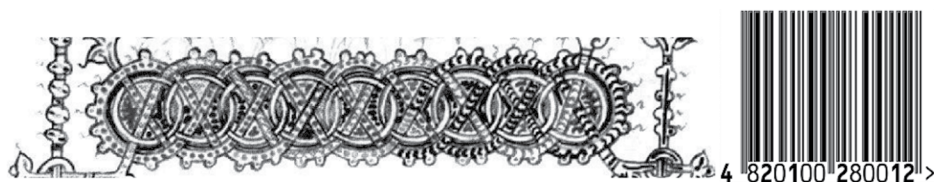
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ГАЗЕТУ

У кожному поштовому відділенні можна передплатити газету «Наша віра», індекс 61671.

Газета містить актуальні матеріали з релігії та історії, богословські, філософські, літературознавчі та публіцистичні статті. В кожному числі є сторінка для дітей та юнацтва.

Передплатіть газету собі та подаруйте передплату друзям.

Засновник і видавець – колектив Редакції газети

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР Раїса ЛИША

ДИРЕКТОР Орина СОКУЛЬСЬКА

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ: Раїса ЛИША, Олександр ТКАЧУК, Олесь ШЕВЧЕНКО, Василь ОВСІЄНКО, о. Іван РИБАРУК, Олександр СУГОНЯКО, Тарас ЧОРНОКОЖА.

ВІДПОВІДАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР-ОРГАНІЗАТОР: Ольга КАВУН
Комп'ютерна робота: Майя БУЛАХ

Зайти: вул. Межигірська, 21, 04071

Для листів: Редакція газети «Наша віра», прізвище й ім'я одержувача, а/с 283, Головна пошта, м. Київ, 01001, Україна - Ukraine.

E-mail: nashavira@ukr.net; http://nashavira.in.ua/
http://www.nashavira.ukrlife.org

Телефон-факс: 425-68-06

Наш розрахунковий рахунок: 26002300175421, МФО 322669 в ОЩАДБАНКУ
Ідентиф. код №22893760 Підписано до друку 16 січня 2017 р.